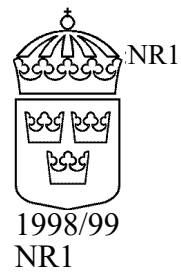

Förslag till riksdagen 1998/99:NR1

Nordiska rådets svenska delegations berättelse
angående verksamheten under 1998

Nordiska rådet får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet under 1998. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets 50:e session den 9–12 november samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 11 mars 1999

Gun Hellsvik

Eva Smekal

- 1 Inledning
- 2 Rådets organisation
- 3 Sveriges delegation
- 4 Norden – bärkraftig region inför 2000-talet – vi kan, vill vi, 26–27 februari 1998
- 5 50:e sessionen i Oslo 9–12 november 1998
 - 5.1 Statsministrarnas redogörelse
 - 5.2 Utrikesministrarnas redogörelse
 - 5.3 Försvarsministrarnas redogörelse
 - 5.4 Generaldebatt, inklusive debatt om budgeten
 - 5.5 Utrikes- och säkerhetspolitisk debatt
 - 5.6 Frågestund med samarbetsministrarna
- 6 Presidiet
- 7 Nordenutskottet
- 8 Närområdesutskottet
- 9 Europautskottet
- 10 Kontrollkommittén
- 11 Informationsfrågor
- 12 Nordiska rådets litteraturpris, musikpris och natur- och miljöpris

Bilagor

Bilaga 1

Rekommendationer, yttranden och interna beslut antagna vid Nordiska rådets 50:e session

Bilaga 2

7TH Parliamentary Conference on Co-operation in the Baltic Sea Region

Koncentration – prioritering – uppföljning – visioner inför 2000-talet

Nordiska rådet har under 1990-talet anpassat sin organisation till europeiska integrationens krav. Utrikes- och säkerhetspolitiken, som förut varit tabu vid rådets sessioner, intar nu en framträdande plats på den nordiska dagordningen. Individens fria rörlighet och trygghet vid flyttning inom Norden, det nordiska kultursamarbetet, samverkan om forskning och utbildning utgör fortsatt tyngdpunkter i samverkan mellan de fem nordiska länderna och de tre självstyrande områdena.

Sverige innehade ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 1998. Profilfrågorna var sysselsättning och miljö. Till dem har senare också lagts individens fria rörlighet i Norden. Vid Oslo-sessionen övertog Island ordförandeskapet och i dess ordförandeskapsprogram prioriteras de arktiska områdena, naturens resurser och havets utnyttjande.

Rådet bör vara en dynamisk och kraftfull församling som fokuserar på aktuella frågor med nordisk anknytning. Förutsättningen för att samarbetet skall lyckas är att det förankras i våra nationella parlament och att det nordiska samarbetet blir en angelägenhet för fler än rådets medlemmar. För att uppnå detta krävs ytterligare reformering av rådets arbete.

Koncentration

Rapporten "Nordiskt samarbete i en ny tid" tar sin utgångspunkt i behovet av förnyelse och innehållsmässig koncentration av det nordiska samarbetet och påpekar samtidigt att samarbetet måste anpassas till nya förutsättningar. Presidiet har ännu inte påtagit sig den ledningsroll av rådets verksamhet som reformprocessen förutsatte. Arbetet i Nordiska rådet behöver en högre grad av *koncentration* och detta kräver att presidiet tillsammans med ordförandeskapen i utskotten gemensamt utarbetar en verksamhetsplan för hela rådets verksamhet. En gemensam verksamhetsplan kan bidra till koncentration av rådets arbeten.

Prioritering

En annan viktig uppgift för presidiet är att verka för en högre grad av prioritering i det nordiska samarbetet. Budgeten för det nordiska samarbetet har under flera år varit oförändrad och även för år 2000 föreslås en oförändrad budgetram. Skall rådet kunna föreslå nya aktiviteter och öka koncentrationen på vissa områden måste rådet våga prioritera hårdare och framför allt omprioritera inom redan existerande verksamhet. Vi måste våga föreslå att vissa områden, som i dag inte har samma aktualitet som tidigare, nedprioriteras till förmån för nya viktiga områden.

Uppföljning

Med små resurser är det än viktigare att kontrollera att de medel som sätts in i det nordiska samarbetet ger bästa möjliga "nordisk nytta". *Uppföljning* av

de beslut som fattas är därför en viktig angelägenhet för rådet. Om rådet skall vara effektivt måste vi se till att de beslut som tas också genomförs i praktiken. Här har vi parlamentariker en viktig uppgift i att ta upp de nordiska frågorna i våra respektive parlament.

Visioner inför 2000-talet

Visionerna för det nordiska samarbetet är troligen lika många som aktörerna på den nordiska arenan. Visionerna rör sig på flera nivåer: det är den nära, den som alltid kommer i främsta rummet, den *nordiska nivån*. Det är *närområdesnivån* som tenderar att uppta ett allt större utrymme. Det är *den europeiska*, som kommer att öka i betydelse inte minst genom EU:s utvidgning österut, och den *globala nivån*. Visionerna rör ibland mer än en nivå då interaktionen mellan Norden, närområdet, Europa och världen hela tiden ökar.

En vision är att kunna ge barnen – morgondagens vuxna i Norden – en verkligt fri rörlighet i Norden såsom de samarbetsavtal som slutits genom åren avsett. Ännu finns mycket kvar att göra för att detta skall bli praktisk verklighet.

En annan vision rör det utvidgade säkerhetsbegreppet. Det nordiska samarbetet kring säkerhet i Norden är kopplat till stabiliteten i vårt närområde. I detta ligger den ekonomiska och sociala utvecklingen, kriminalitet, barnens villkor och miljösituationen i våra grannländer som i hög grad påverkar utvecklingen i hela Nordeuropa.

En tredje vision för det nordiska är god miljö och bärkraftig utveckling. I detta ligger också uppbyggande av en gemensam nordisk energimarknad med satsningar på rena och förnybara energislåg. Visionen om en god miljö handlar också om den sociala miljön. Man skall känna sig trygg och säker som invånare i Norden. Stöd för en demokratisk, ekonomisk och social utveckling som ger stabilitet i närområdet samt gemensamma insatser mot alla former av kriminalitet är delar i detta.

Ytterligare en vision är rådets roll med hänsyn till ett framtida utvidgat EU. I ett utvidgat EU måste de nordiska länderna öka sina ansträngningar att samarbeta för att bättre kunna påverka utvecklingen till gagn för alla medborgare i Norden.

En global vision för det nya årtusendet är att Nordiska rådets samarbetsmodell och den värderingsgrund som denna bygger på kan vara modell för samhällsförändringar inom en mängd sektorer. Parlamentarikerna i Nordiska rådet kan dock inte ensamma klara av alla dessa utmaningar inför 2000-talet. Samverkan med och mellan de nordiska parlamenten måste öka samtidigt som engagemanget för och förankringen av de nordiska frågorna måste bli djupare i de nationella parlamenten.

50:e sessionen

Vid Nordiska rådets session i november i Oslo stod utrikes- och säkerhetspolitiken i fokus. För första gången i rådets historia hölls ett möte mellan rådets presidium och de nordiska utrikesministrarna. Det som förr var närmast

förbjudet tillhör nu det kanske mest centrala på plenarförsamlingens dagordning.

Vid sessionen lämnades också en försvarspolitisk redogörelse. Nordiskt försvarssamarbete inkluderar i dag fredsbefrämjande insatser vid europeiska krishärdar, gemensamma fredsövningar, stöd till de tre baltiska staternas uppbyggnad av försvar, gränsbevakning och militär högskoleutbildning, gemensamma nordiska inköp av försvarsmateriel och samverkan på försvarsmiljöområdet.

Det formella samarbetet mellan regeringarna i Norden sker sedan 1971 inom ramen för Nordiska ministerrådet. Med tanke på hur viktigt samarbetet är på det utrikes- och säkerhetspolitiska området kan det vara intressant att notera att alla ministerkategorier utom utrikes- och försvarsministrarna sammanträder som ministerråd.

Utskotten och kontrollkommitténs arbetsformer

Utskotten, som motsvarar de tre hörnstenarna i det nordiska samarbetet som definieras i rapporten "Nordiskt samarbete i en ny tid", har utvecklat sina arbetsformer för att täcka de betydligt större verksamhetsområden utskotten har att ansvara för i den nya organisationen. Som framkom redan i föregående års berättelse arbetar utskotten ofta i mindre arbetsgrupper eller med hjälp av rapportörer. Arbetsgrupperna och rapportörerna har klart avgränsade och tidsbegränsade mandat som upphör så snart rapport överlämnats till respektive utskott.

Viktigt för utskotten nu är att hitta bättre former för samverkan mellan utskotten. För att undvika dubbelarbete när likartade frågor behandlas behövs en bättre samordning. Enligt rådets arbetsordning skall samråd ske mellan organ som behandlar samma fråga. Viss samordning sker genom att utskotten i sina arbetsgrupper inbjuder ledamöter i andra utskott att delta. Vanligt är också att utskotten inbjuds att delta i varandras seminarier och utfrågningar. Vad som däremot mindre ofta tillämpas är samordningsgrupper som består av medlemmar från flera utskott. Det är endast presidiet som kan tillsätta samordningsgrupper.

Vad som också efterlyses i det nordiska samarbetet är en bättre samverkan mellan de nationella parlamentens utskott. Vid nästan alla rådets arrangemang inbjuds i dag representanter för parlamenten utöver de parlamentariker som ingår i rådet. Försök har också gjorts att i anslutning till rådets möten arrangera träffar mellan olika riksdagsutskott. Så träffades t.ex. representanter för de nordiska parlamentens arbetsmarknads- och socialutskott i samband med rådets välfärdskonferens i Stockholm i mars 1998. Ytterligare möten mellan olika utskott i parlamenten planeras.

Kontrollkommittén arbetar ofta med hjälp av utomstående konsulter och har regelbundet kontakt med presidiet och utskotten.

Frivilligorganisationer och kultursamarbetet, film och medier och den nordiska välfärden har varit högt prioriterade frågor för *Nordenutskottet* under 1998. En särskild arbetsgrupp med uppgift att undersöka barn och ungas situation i Norden tillsattes 1998 och fortsätter sitt arbete även under 1999.

Viktiga frågor för *Närområdesutskottet* har under 1998 varit barn och ungas situation i Nordens närområden, brottsbekämpning i Nordens närområden samt miljö och energi.

För kriminalitetsfrågorna hade en särskild arbetsgrupp tillsatts under svenskt ordförandeskap. Gruppens arbete ledde fram till en rekommendation om förebyggande och bekämpande av kriminalitet i Baltikum och nordvästra Ryssland. För att följa upp de föreslagna åtgärderna om barnens situation och kriminaliteten i våra närområden har särskilda rapportörer utsetts.

Under 1998 har två arbetsgrupper, tillsatta av *Europautskottet*, avlagt rapport om nordisk konsumentpolitik respektive Nordiska Industrifonden. En konferens om EU:s utvidgning har arrangerats under året. Hög prioritet för utskottet har fortsatt också sysselsättningsfrågorna haft.

Frågan om en bättre samordning av stödet till Baltikum har aktualiserats av rådets *kontrollkommitté*. Kommittén har undersökt samordningen av de multilaterala och bilaterala nordiska insatserna inom sektorn hälsa och miljö i Lettland.

Agenda 1999

En av *presidiet* högt prioriterad fråga är den *nordliga dimensionen*. En viktig uppgift för Nordiska rådet är att få till stånd en bättre samverkan inom Norden inför viktiga avgöranden inom EU. Under de närmaste fyra och ett halvt åren kommer minst ett nordiskt land att antingen vara ordförandeland i EU eller ingå i trojkan. Det ger de nordiska länderna en unik möjlighet att påverka sina speciella profilfrågor som arbetslösheten, miljön och närområdena. Den nordliga dimensionen är central inte minst ur den aspekten att vi får med Ryssland i samarbetet. Det är viktigt att de nordiska länderna kan fungera som brobyggare mellan EU och Ryssland.

Fortsatt hög prioritet har *samarbetet med Baltiska församlingen*. I februari 1999 har ett gemensamt möte mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen ägt rum. Viktiga teman för mötet var den nordliga dimensionen, säkerhetspolitiken i Östersjöområdet och bekämpande av kriminaliteten. Vid ett möte mellan de två organisationernas presidenter i början av år 1999 uttalades prioritet för bl.a. kriminalitet och organiserad brottslighet, utbildningsfrågor, miljö- och energifrågor, EU-utvidgningen samt säkerhetspolitik i Östersjöområdet.

Under våren 1999 arrangerar Nordiska rådet tillsammans med Stortinget en *Barentskonferens*. Viktiga teman är då samarbetet mellan Nordeuropa och Ryssland, kommunikation och välfärdsutveckling i Barentsregionen.

Andra viktiga frågor för *presidiet* är *mänskliga rättigheter*. För en varaktig fred i världen är demokratins utveckling, respekt för mänskliga rättigheter och respekt för minoriteters rättigheter en förutsättning. Norden med sina gemensamma värderingar bör kunna påverka demokratiutvecklingen och respekten för såväl mänskliga som minoriteters rättigheter i vårt närområde. Det *utvidgade säkerhetsbegreppet* har också fortsatt hög prioritet.

Nordenutskottet kommer att följa upp sina tidigare prioriterade områden, *barn och unga*, samt *frivilligsektorn*. För båda områdena har särskilda ar-

betsgrupper tillsatts som skall avlägga rapport i god tid före sessionen 1999 så att eventuella initiativ på respektive område kan antas vid sessionen. Andra prioriterade områden är *kultur, film* och *media*. Utskottet har för avsikt att anordna ett medieseminarium i Baltikum våren 1999 och kommer också att följa upp rådets rekommendationer på film- och medieområdet.

Särskilda rapportörer har tillsatts för områdena Nordens inre marknad ur ett regionalt perspektiv och globaliseringens effekter på kultur- och socialpolitiken. Givetvis kommer utskottet att arbeta med frågor kring den nordiska välfärdsmodellen.

Närområdesutskottet kommer fortsatt att fokusera på *miljö, kriminalitet, barnens situation, situationen i Murmansk* och *de baltiska staternas önskan om EU-medlemskap*. Utskottet fortsätter sitt samarbete med Baltiska församlingen och de lokala parlamenten i nordvästra Ryssland, deltar i Östersjö-samarbetet och följer utvecklingen i närområdet inklusive Arktis. Utskottet kommer att följa upp rådets rekommendationer om insatser för barn i Nordens närområden och om bekämpning av den ökande organiserade brottsligheten i vårt närområde och det hot den utgör för demokratin och den ekonomiska utvecklingen. Nya prioriteringar 1999 är miljösituationen i Arktis och Barents, miljö och hälsa, demokratiutveckling i närområdet och utveckling av skolsamarbetet runt Östersjön.

Europautskottet kommer fortsatt att högt prioritera *livsmedelssäkerhet* och *konsumtpolitik*, inte minst för att följa upp de rekommendationer som antogs under sessionen 1998. Utskottet kommer också att prioritera *arbetsmarknadsfrågor* och *sysselsättning* och har för detta ändamål tillsatt en särskild arbetsgrupp. *Europeisk regionalpolitik* är också ett område som utskottet kommer att ägna särskild uppmärksamhet. I april 1999 arrangerar utskottet tillsammans med Benelux-länderna en konferens om subregionalt samarbete i EU.

Kontrollkommitténs granskningsuppdrag för 1999 är uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer.

2 Rådets organisation

Nordiska rådet är ett samarbetsorgan för de nordiska ländernas parlament och regeringar. Samarbetet bygger på en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, det s.k. Helsingforsavtalet från 1962 med senare genomförda ändringar. Rådet är initiativtagande, rådgivande och kontrollerande.

Plenarförsamlingen

Plenarförsamlingen utgörs av rådets 87 valda medlemmar samt av regeringsrepresentanter och möts till ordinarie session minst en gång om året.

Plenarförsamlingen är rådets högsta beslutande organ. Den skall anta rekommendationer och yttranden, fastställa rådets arbetsordning, utse rådets presidium, bestämma utskottens antal och verksamhetsområden och ange

plats och tidpunkt för nästa session. Extra session eller temamöte hålls när presidiet så beslutar eller när minst två regeringar eller minst tjugofem valda medlemmar begär det. Rösträtt i rådet har enbart de valda medlemmarna, dvs. parlamentarikerna.

Presidiet

Rådets presidium består av en president och högst tolv andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Varje land och partigrupp bör vara representerade i presidiet. Presidiet utgör rådets högsta beslutande organ då plenarförsamlingen inte är samlad.

Presidiet skall bereda övergripande politiska frågor, frågor om den allmänna inriktningen och utvecklingen av rådets verksamhet och arbetsformer samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. På presidiet ankommer också att leda och samordna rådets verksamhet samt tillse att rådets verksamhet samordnas med verksamhet i de nationella parlamenten och i andra internationella organisationer.

Utskotten

Rådet har tre utskott: Nordenutskottet, Närområdesutskottet och Europautskottet.

Utskotten förbereder ärenden innan beslut fattas av plenarförsamlingen eller presidiet. De behandlar medlemsförslag, regerings- och ministerrådsförslag, berättelser från nordiska institutioner, regeringarnas och ministerrådets meddelanden med anledning av antagna rekommendationer och inkomna skrivelser.

Kontrollkommittén

Kommitténs uppgift är att utöva kontroll över verksamhet som finansieras via nordiska medel och svara för kontrollverksamheten av det nordiska samarbete som plenarförsamlingen bestämmer. Kommittén svarar också för ärenden i samband med tolkningen av Helsingforsavtalet och andra nordiska samarbetsavtal samt rådets arbetsordning och andra interna stadganden.

Valkommittén

Valkommitténs uppgift är att förbereda val som beslutas av plenarförsamlingen samt eventuella suppleringsval som presidiet förrättar på plenarförsamlingens vägnar.

Delegationerna

Varje lands valda medlemmar, suppleanter och regeringsrepresentanter utgör landets delegation i rådet. Sveriges delegation består av tjugofem medlemmar och tjugofem suppleanter, valda av riksdagen, samt de av regeringen utsedda representanterna. Val till delegationen förrättas årligen och gäller för tiden

Partigrupperna

Rådets medlemmar och suppleanter väljs av parlamenten med hänsyn till partiernas styrkeförhållanden. Fördelningen av rådets förtroendeposter liksom olika ärenden, som är under behandling i rådet, dryftas och förbereds i partigrupperna inför beslut i rådets organ. Det finns fyra partigrupper i rådet: Konservativa gruppen, Mittengruppen, Socialdemokratiska gruppen och Vänstersocialistiska gruppen.

3 Sveriges delegation

Medlemmar

Valda den 20 oktober 1998

Medlemmar

Anita Johansson (s)
Gun Hellsvik (m)
Reynoldh Furustrand (s)
Kaj Larsson (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)
Jan-Erik Ågren (kd)
Chris Heister (m)
Margareta Israelsson (s)
Lars Hjertén (m)
Eva Johansson (s)
Per-Erik Granström (s)
Lennart Gustavsson (v)
Ragnwi Marcelind (kd)
Christel Anderberg (m)
Åke Gustavsson (s)
Lennart Daléus (c)
Elver Jonsson (fp)
Sten Tolgfors (m)
Ann-Marie Fagerström (s)
Matz Hammarström (mp)

Suppleanter

Sven Hulterström (s)
Carl Bildt (m)
Sinikka Bohlin (s)
Urban Ahlin (s)
Berit Jóhannesson (v)
Gunilla Tjernberg (kd)
Kent Olsson (m)
Kjell Nordström (s)
Carl Fredrik Graf (m)
Karin Olsson (s)
Berndt Sköldestig (s)
Claes Stockhaus (v)
Alf Svensson (kd)
Birgitta Wistrand (m)
Kristina Zakrisson (s)
Marianne Andersson (c)
Lars Leijonborg (fp)
Göran Lenmarker (m)
Annika Nilsson (s)
Ewa Larsson (mp)

Ordförande i svenska delegationen är Gun Hellsvik (m) och vice ordförande Anita Johansson (s). I arbetsutskottet ingår förutom ordföranden och vice ordföranden Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Daléus (c), Reynoldh Furustrand (s) och Jan-Erik Ågren (kd).

Presidiet

Gun Hellsvik (m), president
Anita Johansson (s)

Nordenutskottet

Charlotta L Bjälkebring (v)
Ann-Marie Fagerström (s)
Åke Gustavsson (s), vice ordförande
Lars Hjertén (m)
Eva Johansson (s)
Elver Jonsson (fp)
Ragnwi Marcelind (kd)

Närområdesutskottet

Christel Anderberg (m)
Lennart Gustavsson (v)
Matz Hammarström (mp)
Chris Heister (m)
Margareta Israelsson (s)
Kaj Larsson (s)
Jan-Erik Ågren (kd)

Europautskottet

Lennart Daléus (c)
Reynoldh Furustrand (s)
Per-Erik Granström (s)
Sten Tolgfors (m)

Kontrollkommittén

Eva Johansson (s), ordförande

Valkommittén

Anita Johansson (s)
Elver Jonsson (fp)

Möten

Delegationen har under verksamhetsåret hållit sex möten och dess arbetsutskott sju möten. Delegationen har därvid diskuterat och följt upp rådets olika aktiviteter under året som t.ex. temakonferensen "Norden en bärkraftig region inför 2000-talet – vi kan, vill vi", presidiet seminarium om ekonomiska och monetära unionens betydelse för Norden liksom rådets 50:e session. Såvitt gäller temakonferensen om miljö underströk delegationen behovet av en snabb uppföljning och avgav med anledning härav en skrivelse till rådets presidium i vilken man pekade på två viktiga uppgifter i det framtida arbetet på miljöområdet. Miljöoptimering i energisamarbetet och Agenda 21 som instrument för en bärkraftig utveckling i Norden med närområden var viktiga resultat av konferensen som de nordiska länderna borde arbeta vidare med.

Delegationen har också tagit egna initiativ och inbjudit relevanta personer till delegationens möten. Så t.ex. hade representanter för Föreningen Norden inbjudits till delegationens möte den 5 november 1998 för att informera om sin verksamhet. Aktuella projekt var bl.a. Nordplus-mini, ökade möjligheter att se nordisk TV, nordisk språkförståelse och den nordiska servicetelefonen "Hallå Norden".

Diskussioner har också förts om rådets framtida arbetsuppgifter, struktur och den nationella uppföljningen av rådets beslut liksom frågan om delegationens ställning som politiskt valt organ. I den sistnämnda frågan har delegationen uppvakttat talmannen och därvid understrukit att delegationen själv

Möte med samarbetsministern

Vid delegationens möte den 28 oktober informerade Leif Pagrotsky i sin egenskap av nordisk samarbetsminister om viktiga frågor inför Nordiska rådets 50:e session och om Nordiska ministerrådets planer inför 1999. Vid rådets 50:e session skulle för första gången ett möte äga rum mellan rådets presidium och de nordiska utrikesministrarna.

Pagrotsky informerade om att ministerrådets profilfrågor var dels nordisk samverkan för ökad sysselsättning, dels att göra Norden och dess närområden till en hållbar ekologisk region. Viktiga områden var också inomnordisk rörlighet, undanröjande av gränshinder och gränssamarbetet i Öresundsregionen.

Samarbetsministern framförde också att en nordisk servicetelefon invigts under det svenska ordförandeskapsåret. Servicetelefonens främsta uppgift var att hjälpa medborgare med praktiska problem vid flyttning inom de nordiska länderna. En utvärdering av projektet skulle göras under 1999. Vidare informerades om de planer som fanns att inrätta ett nordiskt informationskontor i Stockholm.

4 Norden – bärkraftig region inför 2000-talet – vi kan, vill vi, 26–27 februari 1998

Nordiska rådet anordnade en temakonferens om miljöfrågor i Göteborg den 26–27 februari 1998. Konferensen var ett led i målsättningen att göra de nordiska samhällena ekologiskt bärkraftiga och även en uppföljning av Kyoto-förhandlingarna som syftade till att reducera utsläppen av klimatgaser och åstadkomma en global omställning för att öka användningen av förnybar och icke-klimatpåverkande energi. Målsättningen med temakonferensen var att tydliggöra och väcka debatt om de omfattande samhällsförändringar som krävs för att göra de nordiska länderna miljömässigt bärkraftiga ur såväl nordiskt som globalt perspektiv. Den skulle vara ett första steg för att påvisa vilka åtgärder som krävdes av de nordiska ländernas regeringar för att åstadkomma en bärkraftig utveckling. Konferensen samlade över 400 deltagare från Norden och Baltikum samt ett antal representanter för internationella organisationer.

I fyra delkonferenser diskuterades klimatfrågorna, Agenda 21 för Östersjön, energifrågor samt konsumenten som pådrivande kraft. Ett stort antal inlägg hölls av särskilt inbjudna sakkunniga samt av ledande politiker, däribland statsminister Göran Persson, framlidna statsrådet Leif Blomberg och dåvarande miljöminister Anna Lindh.

Den avslutande debatten visade att det rådde en bred enighet om betydelsen av ett folkligt engagemang, dialog på alla nivåer och om behovet att involvera såväl producenter som konsumenter i processen samt att miljöansvar måste tas inom alla sektorer. Särskilt uppmärksammades behovet av en

samordning mellan miljö och ekonomi. Närområdesutskottet tillsatte efter konferensen en särskild arbetsgrupp för att ta fram förslag till åtgärder för att följa upp temakonferensen. Dessa förslag utmynnade i de rekommendationer från 50:e sessionen som redovisas under avsnitt 8 i denna berättelse.

5 50:e sessionen i Oslo 9–12 november 1998

5.1 Statsministrarnas redogörelse

Mot bakgrund av att Island 1999 övertar ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet lämnades statsministrarnas redogörelse av den isländske statsministern *David Oddsson*, som inledde med en historisk betraktelse över det nordiska kulturarvet och den gemenskap som lett fram till den nordiska politiska debatten mellan parlamentariker och ministrar, som var så unik i internationellt samarbete. Han såg optimistiskt på situationen i Europa som helhet, som nu äntligen hade möjligheter till sådana kontakter och sådan frihet som endast demokratiska länder haft, även om gamla spöken från världsdelen historia gick igen på Balkan. För att skapa ett nytt Europa måste man målmedvetet sträva efter att de normer och den ekonomiska och politiska integration som länge funnits i Västeuropa fick fotfäste i hela Europa. Vidare gjorde han en översikt över det ökade ömsesidiga beroendet som medförde att skiljelinjen mellan utrikes- och inrikesfrågor inte var så tydliga som tidigare. Säkerhet, miljö kvalitet, handel och ekonomisk välfärd i ett land eller en världsdelen påverkades alltmer av beslut och händelser annorstädes på jorden. Därför måste man visa mod att utforma en nordisk hållning till aktuella problem, inte bara i Europa utan även internationellt och globalt.

Den planerade utvidgningen av EU leder till att det regionala samarbetets betydelse ökar och därmed det nordiska samarbetets roll i det europeiska.

Mot bakgrund av 50-årsjubileet för FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna erinrade han om att statsministrarna vid ett möte antagit ett uttalande där de manade till gemensam insats och förnyad kraftansträngning för människornas grundläggande rättigheter och mot kränkningar av dessa. Statsministrarna hade också tillsammans med sina kollegor i de självstyrande områdena avgett ett uttalande om ”Ett hållbart Norden”. Sverige hade lagt stor vikt vid miljöfrågorna under sitt ordförandeskap. Island skulle följa upp denna prioritering liksom statsministrarnas uttalande och särskilt fokusera på havet, naturen och livet i de arktiska och västnordiska områdena. Omvärlden, inte minst vissa internationella miljöorganisationer, visade stundom bristande förståelse för sammanhangen mellan naturen och Västnordens ekonomier och deras rätt att utnyttja resurserna, inklusive havsdäggdjur. Under Islands ordförandeskap framläggs ett målsättningsprogram ”Folk och Hav i Norr” som syftar till ett hållbart samhälle i Norden med särskild fokus på de arktiska och västnordiska områdena. Detta tvärfackliga program innehåller en rad projekt avseende förnuftigt utnyttjande av områdets förnybara resurser och även samarbete med utbildnings- och forskningsinstitutioner och informationsinsatser för att öka omvärldens förståelse för livsvillkoren i de arktiska och västnordiska områdena. Island är även intresserat att få till stånd

samarbete med bl.a. Skottland och Shetlandsöarna om konkreta projekt av gemensamt intresse, såsom jordbruk, fiske, turism och transporter.

Detta program stämmer väl överens med Nordiska rådets deltagande i arbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet liksom med Finlands särskilda prioritering av den nordliga dimensionen inom EU. De nordiska medel som gick till samarbetet med Baltikum och Ryssland var begränsade men dock betydelsefulla så länge man såg till att ha en förnuftig arbetsfördelning och koncentration på de områden där de gjorde mest nytta.

Det kommande tusenårsskiftet ledde tankarna till vikingatiden, dvs. att det är 1000 år sedan Leif Eriksson fann den amerikanska kontinenten och Island och Grönland har påbörjat firandet av denna händelse tillsammans med hembygdsföreningar i Amerika. Vikingatiden var enligt statsministern en särskild blomstringstid för den nordiska kulturen, och samnordisk satsning för nordisk kultur och konst utanför Norden borde ges högre prioritet inför tusenårsskiftet. I dagens informationssamhälle måste man värna om de små språkområdena och arbeta systematiskt för att bevara de nordiska språken så att de överlever de vågor av samhällsliga och teknologiska förändringar som äger rum. Samarbetet bör leda till att nordiska språk utan svårighet kan användas i kommunikation mellan människor och datorer. Informationstekniken skall användas för att stärka de nordiska språkens ställning och man skall arbeta målmedvetet för att öka kunskapen om och förståelsen för grannländernas språk. Informationstekniken tillför nordisk kultur och konst ökad kraft om den används riktigt och den bör tas i vår tjänst för att informera om vårt kulturarv, om vetenskapligt arbete och samhällsfrågor. Man måste också arbeta för att de nordiska folken får lika möjligheter i informationssamhället och att tekniken används för att öka nordiska företags globala konkurrensförmåga.

Norden var ledande på konsumentområdet och då informationstekniken medförde att snart hela världen blev konsumenternas hemmamarknad krävdes revidering av många av de lagar som gällde om handel med varor och tjänster. Detta borde man gripa sig an gemensamt för att vidmakthålla den nordiska rättstraditionen och utforma en nordisk politik som också kunde bli grundvalen för att utforma en politik inom EES-området och internationellt.

Statsministern tog också upp den kommande konferensen BARNforum och bekräftade att regeringarna skulle ge barn- och ungdomsfrågor högre prioritet inom flest möjliga samarbetsområden. Nordisk Samorganisation for Ungdomssamarbejde har tagit initiativ till en stor ungdomsstämma i Island med anledning av år 2000, som särskilt betonar kultur- och miljöfrågor. Statsministern lade särskild vikt vid det svenska ordförandeskapets initiativ för att undanröja onödiga hinder för medborgares och företags kontakter över de nordiska gränserna. Man avsåg att följa upp detta arbete bl.a. på grundval av upplysningar från den nordiska servicetelefonen "Hallå Norden".

Debatten i sin helhet återfinns i det tryckta protokollet.

5.2 Utrikesministrarnas redogörelse

Utrikesminister *Anna Lindh* presenterade redogörelsen och inledde med att understryka att man vid inledningen av sessionen genom att erinra om 50-

årsjubileet markerade de nordiska ländernas helhjärtade uppslutning kring FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och bakom FN:s arbete och respekten för dessa värden inför nästa 50 år.

Utrikesministrarna vittnade i sin dialog med presidiet om det avgörande värde de tillmätte kontakterna på nordiskt plan och att arbetet därmed hade snarast blivit mer intensivt sedan Finland och Sverige blev EU-medlemmar. De nordiska länderna hade ett särskilt intresse och ett gemensamt ansvar att verka för stabilitet och hållbar utveckling i närområdet, både bilateralt och genom sammanlänkade samarbetsstrukturer såsom det nordiska samarbetet, Östersjörådet, Barentsrådet och Arktiska rådet. De nordiska ländernas när-områdessamarbete omfattade också Arktis, och Arktiska rådets första ministerrådsmöte hade nyligen enats om en deklaration för det framtida samarbetet, med särskild tyngdpunkt på att stärka och vidga arbetet för en hållbar utveckling och ett gott miljöskydd. Arbetet måste naturligtvis ske med respekt för urbefolkningarnas intressen.

Vid ett toppmöte i Riga i januari togs initiativ för att öka handel och investeringar och även för att utveckla transport- och energinät i Östersjöområdet. Handelsministrarna hade även enats om åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag.

Arbetet för en hållbar och hög tillväxt i Norden och närområdet stärktes av förbättrade demokratiska och sociala institutioner och kamp mot organiserad brottslighet. De nordiska länderna skulle uppmuntra och stödja den påbörjade reformprocessen i Ryssland mot demokrati, rättsstat och integration i världsekonomin. Samtidigt ställde man krav på Ryssland att i förtroendefull dialog med de baltiska länderna verka för goda grannrelationer. De olösta gränsfrågorna måste klaras ut.

EES-avtalet och den inre marknaden gav ramen för de nordiska ländernas och de självstyrande områdenas relationer och gemensamma intressen i förhållande till den västeuropeiska integrationen. Det inbördes beroendet gjorde det nödvändigt att samverka i Europapolitiken så nära som olika formella bindningar tillät. Ur nordisk synvinkel var det särskilt viktigt att Lettland och Litauen inte lämnades på efterkälken i EU:s förhandlingar med kandidatländerna. Det var viktigt för den interna reformprocessen i dessa länder att förhandlingarna gjorde snabba framsteg. Folkomröstningen var en glädjande bekräftelse liksom även kommissionens signal att Lettland kunde börja formella förhandlingar senast under 1999. Det var ett starkt önskemål att även Litauen kunde börja detta år. Utrikesministrarna var fast beslutna att verka för att förhandlingarna om Islands och Norges deltagande i Schengensamarbetet skulle avslutas framgångsrikt så att avtalet därom trädde i kraft samtidigt som Amsterdamfördraget. Den nordiska passfriheten skulle bevaras när Schengen integrerades i EU.

Syftet med Finlands utspel att ge hela EU en nordlig dimension var att skapa förståelse och intresse för vår del av Europa inklusive en särskild utmaning att integrera Ryssland och därmed också bidra till en utjämning av skillnaderna i utvecklingsnivå.

Utrikesministern gjorde därefter en översikt över Natos kommande utvidgning, Partnerskap för fred och de nordiska ländernas gemensamma deltagande i styrkan i Makedonien och den nordisk-polska brigaden i Bosnien.

OSSE:s roll hade stärkts genom fältverksamhet, t.ex. genom att verifiera säkerhetsrådets resolution i Kosovo. Uppgårelsen om Kosovo var ett positivt steg framåt och måste följas av villighet att ställa resurser till OSSE:s förfogande. Flyktingarna på Balkan måste under trygga förhållanden kunna återvända till sina hem också där de var i minoritet. OSSE:s breda säkerhetsbegrepp, som innefattade demokratiframjande och respekt för mänskliga rättigheter, illustrerade grundläggande och gemensamma nordiska värderingar.

Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet 1997–1998 hade varit en tillgång för det nordiska samarbetet och man arbetade nu tillsammans för att Norge skulle bli invalt år 2000. Det fanns starka gemensamma nordiska intressen som insatserna på Balkan, fullständig eliminering av Iraks massförstörelsevapen, åtgärder mot bakgrund av Indiens och Pakistans kärnvapenprov, fredsfrämjande i Afrika och stärkande av den humanitära rätten. Nordens bidrag till reformeringen av FN syntes i generalsekreterarens reformprogram, och Norden fortsatte arbetet för att försäkra sig om att reformerna genomfördes och att finansieringen av FN:s kärnverksamhet långsiktigt tryggades.

Därefter berörde utrikesministern fredsprocessen i Mellanöstern, regionala konflikter och konflikten mellan FN och Irak samt internationella ekonomiska problem. Utrikesministrarna fördömer terrorism i alla dess former och oavsett orsak och fortsätter att effektivt samverka inom FN och genom effektiva internationellt samarbete mellan brottsbekämpande instanser. Avslutningsvis framhöll utrikesministern att det nordiska samarbetet i tillägg till de tre pelarna i reformarbetet också har en global dimension och de var fast beslutna att föra den samarbetstraditionen vidare.

Debatten i sin helhet återfinns i det tryckta protokollet.

5.3 Försvarsministrarnas redogörelse

Försvarsminister *Björn von Sydow* inledde den försvarspolitiska redogörelsen med att beteckna vår tid som tveeggad. Å ena sidan var det nordeuropeiska hörnet av världen troligen fredligare än någonsin och å andra sidan pågick väpnade konflikter, varav de flesta inomstatliga, runt om i världen.

Under det kalla kriget hade de nordiska länderna förhållandevis starka försvar grundade på totalförsvarstanken och en stark folklig förankring. 1989 inleddes en ny säkerhetspolitisk ordning där kapprustning ersattes av kollektiv säkerhet. Detta och minskade resurser hade lett till att de nordiska försvarsmakterna reducerats. Risker för ett traditionellt militärt angrepp bedömdes som mycket liten, men andra och delvis nya hot och risker hade blivit relativt sett viktigare att kunna bemöta. Det var ett gemensamt nordiskt intresse att den framväxande europeiska säkerhetsstrukturen tog hänsyn till den vidgade hotbilden. De nordiska länderna ökade resurserna till internationella fredsfrämjande insatser och tog sin del av ansvaret för säkerheten i Europa och övriga världen. I kärva ekonomiska budgettider var det en relevant fråga varför man skulle utvidga och fördjupa det försvarsrelaterade samarbetet. Det fanns flera starka skäl härför, bl.a. att de nordiska länderna hade en säkerhetspolitisk värdegemenskap som hade en säkerhetskapande verkan på läget i nordvästra Europa och utgjorde en plattform för utökat samarbete. Därför var det nordiska samarbetet viktigt i den pågående proces-

sen med att utveckla den europeiska säkerhetsarkitekturen. En samordning av de nordiska resurserna kunde förbättra och effektivisera den fredsfrämjande verksamheten och bidra till kostnadseffektivitet. Försvarsministern redogjorde därefter för en rad konkreta nordiska samarbetsområden såsom fredsfrämjande verksamhet, inklusive insatser i de baltiska länderna, övningsverksamhet, försvarsmaterielsamarbete, säkerhetspolitisk forskning och försvarsrelaterat miljösamarbete. Inom den nordiska samarbetsstrukturen NordCAPS undersöktes möjligheten att etablera en särskild grupp för att koordinera minröjningsfrågor.

De nordiska försvarsministrarna träffade sedan fyra år sina baltiska kollegor årligen. Självklart kunde de inte åta sig ett eget ansvar för de baltiska ländernas säkerhet och för stabiliteten i Östersjöområdet. Säkerheten i Nordeuropa kunde inte skiljas från säkerheten i Europa som helhet, och ett tydligt amerikanskt engagemang i Östersjöområdet var ett grundläggande nordiskt intresse. Sedan 1994 finns ett nordiskt ramavtal om försvarsmaterielsamarbete som bl.a. syftar till gemensam upphandling för att nå ekonomiska, tekniska och industriella fördelar. 1998 har ett intensivt arbete pågått för att starta det säkerhetspolitiska forskningsprogram som presenterades vid sessionen i Helsingfors. Programmet skall fungera som ett forum och ett nätverk för nordiska forskare och nå ett så brett spektrum som möjligt av olika forskningsinstitut samt stimulera intresset hos fler forskare för säkerhetspolitik speciellt kopplat till nordiska förhållanden och leda till mer kostnadseffektiv användning av forskningsresurser. Inom ramen för handlingsprogrammet för nordiskt försvarsmiljösamarbete leder Norge arbetet med bistånd till närområdet, Danmark arbetet med en gemensam försvarsmiljöpolicy, Finland arbetet med gemensamma miljömål och Sverige arbetet med gemensamt utnyttjande av miljöfarliga anläggningar.

Debatten i sin helhet återfinns i det tryckta protokollet.

5.4 Generaldebatt, inklusive debatt om budgeten

Rådets president *Berit Brørby* inledde med en översikt över de senaste årens dynamiska utveckling och de nya regionala organisationer som vuxit fram efter Sovjetunionens upplösning, såsom Baltiska församlingen, Baltiska rådet, Barentsrådet, Östersjörådet och Arktiska rådet. Nordiska rådet hade genom de nya organisationerna utvecklat ett finmaskigt nät av politiska kontakter i Estland, Lettland, Litauen, S:t Petersburg, Karelen och Murmansk-området. Demokratiutveckling i de baltiska och ryska närområdena hade blivit en kärnfråga i det nordiska engagemanget. Orosmoment fanns i den ökande nationalismen och etniska konflikter i det gamla Östeuropa och de stora skillnaderna i levnadsstandard mellan Ryssland och de angränsande nordiska länderna. Hälsoproblemen ökade i flera områden i Nordvästryssland, och Nordiska rådet skulle fortsatt utöva tryck för utarbetande av en samlad, effektiv hälsoplan för Barentsregionen. Nordiska rådet var väl ägnat att påta sig rollen som ett brett och flexibelt forum för politisk debatt och koordinering i Nordeuropa, som brobyggare och kontaktpunkt för dialog och samarbete mellan Ryssland och övriga Europa. Nordiska rådets styrka låg i dess ”informella” roll, som gör det möjligt för just rådet att spela en viktig

roll i den europeiska utvecklingen, just genom att erbjuda en något mer informell arena för beslutsfattare och samhällsengagerade medborgare från Ryssland, Polen, de baltiska och de nordiska länderna. Den nya politiska dynamiken i Europa borde även få konsekvenser för Nordiska rådets organisation. Som bl.a. Europarådet och OSSE borde Nordiska rådet välja president för tvåårsperioder, vilket skulle bidra till en starkare och mer långsiktig ledning av organisationen. Man borde också diskutera om det var ändamålsenligt att binda sig för en fast rotation mellan länderna, eller om man kunde finna mer flexibla former för valet av ledning.

Samarbetsminister *Leif Pagrotsky* orienterade om ministerrådets arbete med sekretariatsorganisation och personalpolitik för att skapa en effektivare organisation. Därigenom och med gemensamma anställningsvillkor och planerna på en gemensam informationsavdelning lade man till rätta för en effektivare samverkan mellan Nordiska rådets och ministerrådets sekretariat. Vidare orienterade han om ministerrådets budgetförslag, vars ram var oförändrad, ca 717 miljoner DKK, men där man i enlighet med Nordiska rådets rekommendation ökade det särskilda närområdesprogrammet med 10 miljoner till 64 miljoner DKK. Därmed kom satsningarna på närområdet sammanlagt upp till cirka en femtedel av den totala budgeten när man räknade in vad som avsattes inom olika samarbetssektorer. Han såg inte några stora problem med presidiets förslag till omdisponeringar, grundat främst på att man räknade med att kunna disponera resurser för andra ändamål när det arktiska forskningsprogrammet visat sig bli försenat med nästan ett år. Men detta fick inte innebära någon nedprioritering av det arktiska programmet, bara en liten tidsförskjutning. Många andra samarbetsprojekt kostade inget eller mycket litet över budgeten utan var snarare en fråga om politisk vilja. Detta gällde t.ex. de projekt som under året drivits för att komma till rätta med regler och krångel som hindrade nordbor att på ett smidigt sätt uppehålla sig och arbeta i annat nordiskt land än hemlandet.

Utbildningsminister *Thomas Östros* pekade på behovet av förnyelse och flexibilitet på grund av de snabba omvärldsförändringarna men framhöll att kontinuitet var nästan ofrånkomlig när det gällde långsamt verkande medel som utbildning och forskning. Förslaget till nordisk forskningspolitisk strategi innebar att det skapades en samlad procedur för initiering, prioritering och beslut om nya tidsbegränsade forskningsinitiativ, med tyngdpunkt på tvärvetenskapligt och sektorsövergripande samarbete. Därigenom fick man även en tydlig ansvarsfördelning mellan den politiska, forskningsrådgivande och forskningsutförande nivån, och det skulle bli lättare att få till stånd en samordning mellan den nationella forskningspolitiken i de nordiska länderna. Samarbetet med närområdet fortgick genom vidareutveckling av stipendieordningen för Baltikum och nordvästra Ryssland, ett förnyat lärarutbildningsprogram och ett nytt projekt för insatser för elever med särskilda behov. Ministerrådet studerade också förutsättningar och hinder för skapande av ett "gemensamt utbildningsrum" för Norden och Baltikum. Efter en genomgång av de olika NORDPLUS-programmen och övriga skolprojekt framhöll ministern angelägenheten av insatser mot främlingsfientlighet. Inom projektet Strategier och metoder för att förebygga rasdiskriminering – interkulturell undervisning hade ett antal workshops genomförts under våren 1998 och

rapporten därifrån kunde direkt användas inom undervisningen. Ett tvåårigt demokratiprojekt, Frivilliga organisationer och demokrati i Norden, hade inletts för att belysa den nordiska synen på demokrati. Syftet var att stärka samarbetet mellan den officiella och den ideella sektorn samt sprida information om den nordiska modellen i Europa.

Som ny ordförande i svenska delegationen framhöll *Gun Hellsvik* att Nordiska rådets verksamhet utvidgats på ett sätt som man inte trodde var möjligt bara för 10 år sedan. Sovjetunionens sönderfall har givit oss helt andra förutsättningar att ha kontakt med våra vänner på andra sidan av Östersjön.

Nordiska rådet och ministerrådet har också varit mycket aktiva alltsedan 1990, dvs. redan innan de baltiska länderna fick sin självständighet. Entusiasmen att bistå våra nya grannländer var stor, och vi insåg också att vi hade ett egenintresse att på alla sätt bistå Ryssland på dess svåra väg till demokrati och marknadsekonomi. De bilaterala kontakterna var intensiva och inofficiellt uppstod en fördelning mellan de nordiska länderna så att Finland av naturliga skäl kom att ha det tätaste samarbetet med Estland och Danmark med Litauen, medan Lettland hade färre naturliga bilaterala kontakter. Stödet till närområdet hade utvecklats snabbt men det var regionalt ojämnt fördelat och det förekom dubbelarbete mellan länder, organisationer och olika myndigheter.

Frågan om en bättre samordning hade bl.a. aktualiserats av rådets kontrollkommitté som baserat sina slutsatser på en "case study" av samordningen av de multilaterala och bilaterala nordiska insatserna inom sektorerna hälsa och miljö i Lettland. Bedömningen i den bakomliggande konsultrapporten var, att samordningen fungerade bättre på miljöområdet, vilket torde ha sin bakgrund i att Nordiska investeringsbanken och miljöfinansieringsbolaget NEFCO medverkat till att koppla in flera nordiska länder med sina respektive tekniska lösningar och finansieringsmöjligheter på ett samordnat sätt.

Presidiet framhöll i sitt betänkande över ministerrådets budget önskvärdheten av en bättre samordning av närområdesinsatserna och att det därför behövdes en genomgång av bl.a. dess närområdesstrategi.

Anita Johansson såg som den största utmaningen för alla att med kraft bekämpa arbetslösheten. Det nya sysselsättningskapitlet i EU-fördraget bar ett tydligt nordiskt signum. Budskapet var: Sätt Norden och Europa i arbete! Nordisk nytta för solidaritet och rättvisa innebar kamp mot fördomar och främlingsfientlighet och även ökade ansträngningar för samverkan och stöd i närområdena, vilket uttrycktes med ökade resurser i årets budget. Hon betonade även insatser för att understödja de folkliga kontakterna. Hon önskade en skärpt nordisk profil i diskussionen om den nordiska välfärdsmodellen. De klassiska delarna i det nordiska samarbetet var kultursamarbetet, språksamarbetet, folkbildningen, stödet till folkrörelserna och mycket annat. Särskilt ville hon bryta ut TV-frågan och undrade när vi äntligen får se varandras TV-program i Norden. Mot bakgrund av behovet av förbättring av rådets utåtriktade arbete hänvisade Anita Johansson till ett förslag i riksdagen om en undersökning av förutsättningarna för att skapa en nordisk mötesplats i Stockholm, ett utåtriktat centrum som borde bygga på ett engagemang av aktörer på den nordiska scenen. Många folkrörelser, inte minst Föreningen

Norden, borde kunna se denna idé som inbjudande och som en grund för vidare diskussion.

Den socialdemokratiska gruppens talesman *Thorbjörn Jagland* konstaterade att tiden för de stora nordiska projekten var förbi. Uppbyggnaden av det nordiska samarbetet var en del av en bred internationell uppbyggnad som ägde rum under hela efterkrigstiden. De nordiska länderna var nu knutna till ett europeiskt samarbete som lade fast inriktningen för den sociala och ekonomiska utvecklingen och förutsättningarna för försvars- och säkerhetspolitiken. Det var inte onaturligt att det nordiska samarbetet utvidgats i riktning mot Europa och närområdena och denna trend borde förstärkas under kommande år. I årtionden kunde man leva med att Sovjetunionen representerade det diametralt motsatta mot den nordiska välfärdsmodellen, men det var ett slutet system med liten kraft att påverka omvärlden. Dagens och framtidens Ryssland skulle däremot komma att påverka Europa och den nordiska välfärden.

Det största hotet mot sysselsättning och välfärd i Norden var globaliseringen och instabiliteten hos valutor och räntor i världen. Sysselsättning och välfärd var beroende av långsiktighet och planering, och de nordiska länderna hade ett gemensamt intresse att arbeta för att stabilisera och få mer ordning och styrning i världsekonomin. De nordiska regeringarna borde därför söka en strategi för att påverka kommande händelser, särskilt vad gällde valutaspekulationer. Arbeiderpartiet hade länge förordat en avgift för att motverka de mest kortsiktiga transaktionerna och spekulationerna enligt ett förslag av nationalekonomen James Tobin. Sysselsättningspolitiken i EU var ett exempel på vad man med nordiskt uppträdande kunde uppnå. Samma avgörande roll kunde den nordiska stämman spela när det gällde miljö, social trygghet, konsumenträttigheter och bärkraftiga välfärdssamhällen i Central- och Östeuropa.

Enligt Jaglands uppfattning var euron ett modernt svar på valutaproblemen i den globala ekonomin. Även om länderna valde olika anknytning till euron måste man hoppas att den skulle lyckas. Stabila växelkurser skulle betyda enormt mycket för välfärd och sysselsättning i de nordiska länderna, särskilt i de små länderna. De nordiska länderna måste arbeta för att de baltiska länderna skulle kunna inta sin rättmätiga plats i EU och Nato fortsätta sin utvidgning. Slutligen uttalade han förhoppningen att det nya årtusendet inte skulle dra med sig de gångna århundradenas nationalism.

Budgeten kommenterades av *Dorte Bennedsen*, som tackade ministerrådet för det nytänkande som lett till att budgeten var mer överskådlig vad gällde projektmedel och odisponerade medel. Nytänkandet betydde också större öppenhet och lyhördhet gentemot rådets politiska önskemål och prioriteringar. Hela omvärderingsprocessen av samarbetet utifrån begreppet ”Nordisk nytta” fann den socialdemokratiska gruppen riktig och väsentlig. Effektivitet och koncentration till områden där resurserna verkligen gav resultat hade uppnåtts, men effektivitetsvinster kunde bara uppnås i ett till tre år, och därför ville socialdemokraterna varna för att hålla fast vid en oförändrad ekonomisk ram också framöver. Man var tillfreds med att insatserna på närområdet ökat med 10 miljoner DKK och totalt uppgick till ca 20 % av budgeten, liksom med att Nordplus-miniprogrammet hade påbörjats, men det behövdes

åtskilligt större anslag än som föreslogs och programmet borde läggas upp så att det blev möjligt att få pengar också från andra finansieringskällor. Socialdemokraterna stödde också Nordenutskottets hemställan om ytterligare medel till Kulturfonden och Nordiska språknämnden. Hon ställde sig mycket undrande till den konservativa gruppens reservation mot den föreslagna höjningen på livsmedelsområdet, som de konservativa i Europautskottet hade röstat för.

Mittengruppens talesman *Johan J. Jakobsen* erinrade om de utmaningar och den reformprocess Nordiska rådet genomgått som en följd av de nya samarbetsstrukturerna i Europa. 1999 blir det fjärde året i rad med nedgång eller stagnation i ministerrådets budget. Mittengruppens uppfattning var att det borde ges utrymme för en måttlig ökning av den gemensamma budgeten så att den ökade satsningen på närområdena, som man prioriterade, kunde genomföras utan att det skedde på bekostnad av andra viktiga samarbetsuppgifter. Nedskärningarna hade bl.a. drabbat centrala samarbetsområden under kulturavtalet, även om han välkomnade att kulturministrarna presenterade en ny handlingsplan om kultursamarbete vid tusenårsskiftet.

Jakobsen tog också upp globaliseringen av ekonomin och dess effekter som återaktualiserade frågan om internationella åtgärder för att begränsa de mest spekulativa finanstransaktionerna. Tiden var inne för ett nordiskt initiativ för att få till stånd internationella åtgärder mot valutaspekulation, som t.ex. avgifter som gör sådana transaktioner mindre lönsamma och åtgärder som kunde begränsa lånefinansierade finansoperationer. De nordiska länderna borde ha ambitionen att spela en aktiv roll i arbetet att återvinna den demokratiska kontrollen över globaliseringens mest negativa sidor. Finlands initiativ om en ”nordlig dimension” i EU, som även borde omfatta Barents och Arktis, kunde få stor betydelse för den ekonomiska och sociala utvecklingen i ett stort och rikt geografiskt område. Det var viktigt att den tyngdpunktsförskjutning mot Europa och närområdet som skett inte rubbade balansen i det nordiska samarbetet. Från Västnorden hade vissa farhågor för nedprioritering uttalats, som måste tas på allvar. Mittengruppen hade stora förväntningar, bl.a. vad gällde nätverks- och demokratiuppbyggnad i närområdet, på samarbetet med frivilligorganisationerna, som från 1999 fick en post på budgeten.

Den konservativa gruppens talesman *Per-Kristian Foss* hänvisade till att den regionala integrationen i Europa präglade dess och därmed också Nordens dagordning. Men därmed måste man också rikta sökljuset mot den nordiska identiteten som bidrar till att vi känner oss hemma i Norden och är ett viktigt led i vårt sätt att möta den europeiska integrationen. Globalisering och integration ställde de små språken inför ett betydande tryck. På detta område var det viktigt med en fördjupad nordisk identitet, inte minst i form av stöd till de frivilliga organisationerna i Norden. Den konservativa gruppen lade stor vikt vid arbetet för närområdena, inte bara vad gällde säkerhetspolitik utan även mjukare områden som lagstiftning och rättstraditioner, bekämpande av narkotika och kriminalitet, satsning på barns och ungdoms uppväxtvillkor, frivilligorganisationer och över huvud taget utvecklande av stabila samhällen med civila nätverk. Inom Norden bör områden som miljö och energiförsörjning efter en värdering enligt principen ”Nordisk nytta”

fortfarande stå högt på dagordningen. Den konservativa gruppen fann det viktigt att diskutera reformer av den internationella kapitalismen, inte minst i tider då det inte fanns några alternativ, men utan att hemfalla åt orealistiska drömmar om en avgift enligt Tobins modell eller dylikt. EU var det mest omfattande experimentet att försöka möta de helt fria kapitalrörelserna med en politisk motvikt. Utanför den regionala nivån fanns det skäl att stödja initiativ från G7-länderna gentemot den internationella valutafonden IMF, som bör komma in och få mer att säga till om, innan kriser uppstår. Marknadsekonomi behöver ramar, lagstiftning och regler liksom även bättre varningssystem och system för kontroll av nationella och internationella finansinstitutioner.

Chris Heister framhöll att den konservativa gruppen i huvudsak ställde sig bakom de prioriteringar i budgeten som presidiet föreslagit, även om dess betänkande var en kompromiss. Budgeten var det viktigaste politiska dokumentet i rådets arbete, och det var självklart att parlamentarikerna också framöver skulle ha en avgörande roll när det gällde de politiska prioriteringarna. Flera institutioner hade redan varit föremål för utvärdering enligt utgångspunkten ”Nordisk nytta”, och varken existerande uppgifter eller nya förslag skulle fredas från frågan om det var en uppgift för det nordiska samarbetet eller om det sköttes bättre av andra eller t.o.m. hade gjort sitt. Vad gällde de politiska prioriteringarna ville den konservativa gruppen särskilt lyfta fram närområdena, barn och ungdom och stöd till den frivilliga sektorn, men även språksamarbetet, ett av de mest centrala områdena i det nordiska samarbetet. Den konservativa gruppen hade gärna sett ytterligare satsningar på närområdet och hade därför föreslagit ytterligare 4,1 miljoner DKK inte bara genom att medel togs ur reserven utan också genom besparingar på andra områden. Särskilt hade man föreslagit resurser för ökade insatser för barn och ungdomar samt bekämpning av kriminalitet och narkotikamissbruk i Murmanskområdet och i de baltiska länderna. För att få fram nödvändiga besparingar hade man yrkat avslag på ytterligare resurser till området livsmedel, till projekt att koordinera mansforskningen och till bygg- och bostadsområdet samt en ytterligare besparing inom Nordiska Industrifonden med 500 000 DKK.

Den vänstersocialistiska gruppens talesman *Steingrímur J. Sigfússon* såg miljökonferensen i Göteborg som rådets kanske största arrangemang under 1998.

Men man borde i stället satsa på dialog i mindre forum om mer konkreta och klart avgränsade ämnen, framför allt med närområdena. Då skulle resultaten bli mer påtagliga och deltagarna mer motiverade att ta ansvar för att något verkligen sker. Rådets arbetsgrupper om barnens situation och om kriminaliteten var positiva exempel, och man borde i det nordiska samarbetet kunna ge garanti för att det man beslutade att göra också skulle leda till resultat. Inom Norden hade det råa våldet mellan t.o.m. små barn tvingat vuxna till eftertanke. Det var kanske tid att tänka på konsekvenserna av det råa våld som via TV, filmer, Internet, leksaker osv. fyllde barns och ungdomars dagliga liv. Detta var också en del av globaliseringens negativa konsekvenser. Hade vi alltför mycket tro på att materiell välfärd räckte till för att göra människor lyckliga? Vi måste inse att andliga värden som medmänsk-

lighet, tolerans, humanism och positiva upplevelser utgjorde grunden för ett riktigt välfärdssamhälle. Det måste hållas i minnet när vi överför våra idéer till unga stater i närområdena som söker efter nya samhällsmodeller. Det viktigaste är att ge de unga en känsla av delaktighet, framtidstro och trygghet. Det nordiska projektet för mansforskningen kunde bidra till att stärka faderns roll i familjen och minska de allvarliga problemen bland barn och unga. Nordiska rådet borde satsa på de stora viktiga frågorna, som bärkraftiga energilösningar, skydd av Östersjön och de känsliga arktiska områdena, koordineringen av EU-samarbetet, globaliseringens konsekvenser och den snabba utvecklingen inom genteknologin. Då Finland blir EU:s ordförande-land år 2000 finns det stora chanser att ge begreppet EU:s nordliga dimension ett mer konkret innehåll, och hela Norden borde delta i detta arbete. Slutligen hänvisade han till vänstersocialistiska gruppens förslag om utvidgat förmanskap i alla utskott, så att alla fyra partigrupperna kan vara med i planeringen.

I sitt anförande om budgeten påpekade Sifúson att mycken tid gått åt till att klargöra hur systemet fungerade, tid som borde ha använts för att diskutera politiska prioriteringar. Partigrupperna borde utstaka de politiska linjerna också i fråga om budgeten. Vänstersocialistiska gruppen hade satt sig emot de nedskärningar den nordiska budgeten genomgått under ett antal år och var därför inte helt tillfreds med föreliggande förslag men ansåg att det gick i rätt riktning och kunde gott leva med det.

Vad gällde konkreta budgetposter hade gruppen inte tagit ställning för en utfasning av Nordiska Industrifonden men stödde en analys av dess verksamhetsförutsättningar. Likaså stödde man anslag till bygg- och bostadssektorn med inriktning på de svagaste samhällsgrupperna, bärkraftiga byggnadsmaterial samt närområdena, men ansåg att den föreslagna summan var otillräcklig. Även summorna för Nordens Hus i Reykjavik och Tórshavn var för små mot bakgrund av behovet av omfattande renoveringsarbeten. Höjningen för narkotikasamarbetet föreföll liten då problemen ökade. Slutligen välkomnade han det förnyade mandatet för Nordisk Kommitté för Bioteknik. Genteknologin kunde vara till stor nytta, bara man inte lät girigheten ta över. Det sades att dumheten alltför ofta segrade över förnuftet, vilket berodde på att förnuftet var begränsat, medan dumheten inte kände några gränser. Därför fanns skäl att noga övervaka det som skedde inom genteknologin och satsa mer på koordinering av bl.a. forskning.

Debatten i sin helhet återfinns i det tryckta protokollet från sessionen.

5.5 Utrikes- och säkerhetspolitisk debatt

Presidiets huvudtalesman *Kaj Ikast* gav en historisk återblick på Nordiska rådets tidigare och nuvarande hantering av utrikes- och säkerhetspolitiska frågor och erinrade om presidietts uttalande där man noterat med tillfredsställelse att de nordiska länderna utvecklat ett omfattande och konstruktivt samarbete om internationella fredsoperationer, där insatserna i Bosnien och Makedonien var exempel på praktiskt nordiskt samarbete, som gav resultat. Han framförde ett stort tack till de många tusen kvinnor och män som arbetat

för fred, frihet och demokrati, ofta med livet som insats och i många fall långt hemifrån.

Utrikesminister *Anna Lindh* berörde tre utrikespolitiska utmaningar där ett nordiskt samarbete är viktigt.

1. Utvidgningen av EU var den enskilt allra viktigaste insats man kunde göra för att öka samarbetet och därmed säkerheten i hela Europa. Tekniska problem under processen fick inte överskugga den politiska kraften och idén med utvidgningen – att ena ett sedan länge delat Europa. Det var glädjande att EU-kommissionen gjort en så positiv utvärdering av utvecklingen i Lettland och Litauen att Lettland med allra största sannolikhet skulle kunna börja förhandla 1999. Samtidigt måste man försöka bevaka att Rysslands gräns inte blev en skarp gräns utan försöka involvera Ryssland så mycket som möjligt.

2. Det andra exemplet var att internationellt även kunna agera i det som i vissa fall ansågs vara interna angelägenheter, samtidigt som det ofta saknades bra internationella instrument. Hon pekade på den ännu ej ratificerade konventionen om en ny internationell brottmålsdomstol, som t.ex. hade gjort det mycket lättare att få Pinochet åtalad.

3. Det tredje exemplet var katastrofen i Centralamerika. Svenska regeringen kommer att satsa ett par hundra miljoner dollar på återuppbyggnad och stå som värd för en konferens om återuppbyggnaden. Men sådana katastrofer måste kunna förebyggas. Även om ingen kunde säga att orkanen Mitch var resultatet av klimateffekt eller miljöförstöring kunde man säga att om inte växthuseffekten stoppades fick man se många sådana väderkatastrofer i framtiden. Miljöfrågor kunde sålunda vara viktiga utrikespolitiska frågor, som att få ett bra resultat av det pågående klimatmötet i Buenos Aires och att stärka de globala miljökonventionerna.

Danmarks utrikesminister *Niels Helveg Petersen* lade vikt vid två centrala frågor de kommande åren: utvidgningen av EU och utvidgningen av Nato. För Danmark var det viktigt att hålla fast vid att länderna i utvidgningsprocessen bedömdes på samma grundval som användes senaste år. Målstolparna fick inte flyttas. Danmark skulle arbeta för att EU utsände klara signaler om att Lettland och om möjligt också Litauen kunde sätta sig vid förhandlingsbordet redan år 1999. Det noterades att kommissionens rapport gav ett sådant perspektiv. Vad gällde Natos utvidgning konstaterade han att Polen, Tjeckien och Ungern skulle tas in senast vid toppmötet under våren. Vid toppmötet tas också upp den s.k. trekronemodellen – Triple Crown – dvs. idén att säkerheten i Europa bygger på EU, Nato och OSSE och ett nära och smidigt samarbete mellan dessa organisationer. Danmark var positivt härtill och såg inte minst möjligheten att stärka den direkta samverkan mellan Nato och EU när det gällde krishantering. En andra förhandlingsrunda kunde komma till stånd redan nästa år, och från dansk sida fäste man avseende vid att de baltiska länderna behandlas på lika fot med andra ansökarländer.

Islands utrikesminister *Halldór Asgrimsson* noterade att det nordiska utrikespolitiska samarbetet skapade möjligheter för icke-medlemmar i EU till insyn i EU:s beslutsprocesser och arbets sätt. Island och Norge hade dessutom

fått möjlighet att delta i utformningen av gemensamma europeiska ståndpunkter i internationella forum. Särskilt lovordade han den nordiska sammanhållningen i Schengenproblematiken och ansåg att utan de nordiska ländernas stöd hade den nordiska passunionen redan varit historia. Finlands förslag om en nordlig dimension i EU var en viktig nordisk angelägenhet; det gällde att få en egen nordpolitik i unionen som ett motstycke till dess Medelhavspolitik och därmed en balans som tillgodosåg olika regioner i Europa. Närområdessamarbetet var en uppgift av gemensamt nordiskt intresse, och dessutom borde man överväga att utvidga samarbetet med de nordliga områdena i Canada och USA. Det skulle vidare vara intressant att knyta närmare kontakter med England, Skottland och Irland. I Europa hade intresset för ett närmare samarbete med Canada ökat, och samtal hade inletts om ett frihandelsavtal mellan EFTA och Canada.

Norges utrikesminister *Knut Vollebaek* tog upp tre centrala utmaningar för utrikes- och säkerhetspolitiken i alla nordiska länder, nämligen närområdena, krisen på Väst-Balkan och användningen av OSSE för konfliktförebyggande. Vad gällde närområdena ingav situationen i Ryssland bekymmer och landet torde en tid framöver bli mer inåtvänt och mindre upptaget av integration västerut. Som ordförande i Barentsrådet pekade Norges utrikesminister på Barentssamarbetets förmedlande och förtroendeskapande roll i en svår tid för Ryssland. Barents regionalråd kunde också ge erfarenheter för utvecklingen av ett norskt initiativ om gränsregionalt samarbete mellan Estland, Lettland och Ryssland. Under sitt ordförandeskap i Östersjörådet 1999–2000 skulle Norge lägga vikt vid energisamarbete som uppföljning av statsministrarnas initiativ i Riga, civil säkerhet, bekämpande av organiserad brottslighet samt ekonomiskt och socialt samarbete. EU:s utvidgning fick direkta konsekvenser för Norges politik i närområdena, då den innebär att Polen och de baltiska länderna på sikt blir parter i EES-avtalet. Detta innebar både utmaningar och möjligheter, men det viktigaste var att nya demokratier blev indragna i det förpliktande politiska och ekonomiska samarbetet i vår del av världen.

Efter en genomgång av läget i Kosovo gav han Norges syn på arbetet i OSSE inför sitt ordförandeskap 1999 och betonade vikten av prioritering, då OSSE inte kunde vara lika starkt engagerat i alla konflikter som det kunde vara önskvärt att hantera. Den första prioriteringen var att bygga upp konsensus och samla alla medlemsländer kring politiska och praktiska åtgärder i konkreta situationer. För det andra önskade Norge förstärka OSSE:s mänskliga dimension, vilket innebar att demokratisering, mänskliga rättigheter och etablering av en rättsstat i samhällen där de demokratiska värdena ännu inte stod fast, måste stå centralt. För det tredje önskade man förstärka samverkan med de andra aktörerna i den euroatlantiska säkerhetsarkitekturen. Och för det fjärde ville man stärka OSSE:s förmåga att möta operativa behov, bl.a. genom att se till att medlemsländerna följde upp politiska beslut med tillförsel av nödvändiga resurser och att personalen fick tillfredsställande utbildning.

Danmarks försvarsminister *Hans Haækkerup* gjorde en bred genomgång av de nordiska ländernas deltagande i internationellt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete inklusive olika fredsskapande insatser i FN:s regi. Utmaningar i närområdet måste fortsatt mötas med deltagande av de amerikanska

allierade och andra länder i och utanför regionen, inklusive Tyskland, Polen och Storbritannien. De nordiska länderna hade tillsammans med andra västländer djupt engagerat sig i att bistå sina baltiska vänner i deras strävan att bli integrerade i de västliga strukturerna och i uppbyggnad av en egen försvarskapacitet inklusive en multinationell kapacitet att delta aktivt i fredsbevarande operationer. Detta samarbete med de baltiska länderna är obestridligen av avgörande betydelse för uppfyllandet av dessa länders säkerhetspolitiska mål. Danmark har de senaste åren införlivat avdelningar från vart och ett av de baltiska länderna i den danska bataljon som ingår i den nordisk-polska brigaden i Bosnien. Den baltiska kontingenten består från hösten 1998 av 200 man tagna ur BALTBAT. Förutom BALTBAT pekade han på den maritima enheten BALTRON, den baltiska försvarsakademien Baltdefcol och luftövervakningssamarbetet BALTNET som exempel på att den gemensamma insatsen börjat ge resultat. Särskilt hade balternas egna framsteg varit anmärkningsvärda. Men det var också viktigt att man inom det nordiska samarbetet försökte engagera Ryssland i dialog och samarbete. Den ryske försvarsministern hade för första gången deltagit i delar av ett nordiskt försvarsministermöte och hade inbjudits till ett sådant möte våren 2000.

Norges försvarsminister *Jostein Fjaervoll* tog upp det försvarspolitiska samarbetet med Ryssland som även om det fortfarande var blygsamt var stabilt och fruktbart. En åtgärdsplan för bilateralt försvarsrelaterat samarbete för 1999 mellan Norge och Ryssland hade nyligen undertecknats i Moskva innebärande en vidareföring av det samarbete som inrättades genom ett ramavtal 1995. Den ekonomiska och politiska turbulens som utmärkte Rysslands inre förhållanden hade fått märkbara konsekvenser i norr, och Finland, Norge och Sverige hade fått vädjanden om humanitärt bistånd från guvernören i Murmansk. De väpnade styrkorna föreföll ha drabbats ännu hårdare än civilbefolkningen, vilket lett till sviktande moral och enstaka desperata aktioner. Mycket tydde på att militär i stigande grad var inblandad i kriminell verksamhet som kunde få vidsträckta konsekvenser. Humanitärt bistånd från de nordiska länderna till utsatta grupper kunde på sikt bidra till att skapa trygghet och stabilitet i norr. Norge planerade att 1999 igångsätta ett pilotprojekt för omskolning av ryska officerare på Kolahalvön som blivit arbetslösa och man sökte dra nytta av svenska erfarenheter från liknande projekt för civila. En annan målsättning var att integrera Ryssland i det vidare europeiska säkerhets-samarbetet, även om det föreföll finnas en viss skepsis i Ryssland till samarbete genom Partnerskap för fred och EAPC (Euroatlantiska samarbetsrådet).

Norge hade upprepade gånger inbjudit Ryssland att delta i övningen Barents Peace "in the spirit of the PFP" och ännu ej givit upp hoppet om ryskt deltagande. Möjligen behövde de ryska styrkorna ekonomisk kompensation för de merutgifter övningar utomlands medförde. Danmark och Sverige hade redan dragit konsekvenserna av detta förhållande vid ryskt deltagande i PFP-övningen Cooperative Jaguar 1998.

Den socialdemokratiska partigruppens talesman *Rannveig Gudmundsdóttir* inledde med allmänna betraktelser över globaliseringen, den ekonomiska krisen i Asien, MAI-avtalet, konventionen om mänskliga rättigheter, avskaffande av dödsstraff, barnkonventionen och kvinnokonventionen. Inom Norden var den största uppgiften när det gällde mänskliga rättigheter att arbeta

hårt mot främlingsfientlighet. Genom samarbete kunde de nordiska länderna stärka sitt inflytande i ett utvidgat EU. Förslaget om en nordlig dimension i EU byggde på ömsesidiga intressen hos EU, Ryssland och Östersjöregionen samt på nödvändigheten att dra Ryssland närmare EU. Den socialdemokratiska gruppen glädde sig åt kommissionens positiva värdering av Lettland och Litauen och uppmanade de nordiska länderna att samordna sina insatser att hjälpa de baltiska länderna att kvalificera sig för medlemskap på ungefär samma tid. Vad gällde säkerhetspolitiken nämnde hon särskilt OSSE och dess roll i Kosovo men instämde också i statsministrarnas uttalande om vikten av att man i Europa byggde upp regional kompetens för att trygga fred, mänskliga rättigheter och konfliktförebyggande.

Ett av de stora hoten mot säkerheten var de enorma mängderna kärnavfall och kärnreaktorer i dåligt skick i närområdena. Stora mängder klyvbart material var på avvägar och utom kontroll. De kunde med god förtjänst smugglas till länder som rustade, och i händerna på totalitära regimer och terrorister kunde detta klyvbara material bli ett fruktansvärt hot mot allas säkerhet. Detta underströk att säkerhetspolitik också måste omfatta frågor som miljö, konfliktförebyggande, demokrati och mänskliga rättigheter. En lösning på miljöproblemen, inklusive stöd till u-ländernas arbete att göra deras produktion miljövänlig och bärkraftig, var en förutsättning för uppbyggande av demokratiska samhällen, välfungerande näringsliv och ett livsdugligt världssamfund.

Den konservativa partigruppens talesman *Carl Bildt* noterade att medan säkerhetspolitiken för ett decennium sedan var bannlyst i Nordiska rådet var redogörelsen från försvarsministrarna nu den fylligaste och mest framåtsyftande av de redogörelser som regeringarna lämnade. Försvarssamarbetet, det som tidigare varit förbjuden frukt, hade blivit det nordiska samarbetets nya favoritkost. Bl.a. underströk han utrikesministrarnas uttalande att det från nordiskt perspektiv var "av största vikt" att Nato i samband med sitt toppmöte i Washington "på ett trovärdigt sätt" höll dörren öppen för flera nya medlemmar längre fram. Nato iklädde sig en ny roll, inte främst avskräckningen längs en linje – den fanns där fortfarande – men integrationen över gamla linjer, en centralpunkt i fredsbevarande och fredsframtvingande operationer, som en allt viktigare också politisk organisation för säkerheten i Europas olika delar. EU:s utvidgningsförhandlingar som just påbörjats för bl.a. Estland, var en central process, också för säkerheten, och den skulle vi ge vårt stöd med all den kraft vi kunde. Han berörde också Finlands, Sveriges och Danmarks kommande ordförandeskap i EU, vars möjligheter man inte skulle överskatta men inte heller försumma. EU:s nordliga dimension var en viktig uppgift under hela den första delen av det kommande decenniet. Det handlade inte minst om relationen till Ryssland. Det rödbruna stoppet för reformpolitiken hade lett till en situation som alltmer blev ekonomiskt fall, politisk systemkris och social katastrof också för människor i vår omedelbara närhet. Vi måste göra allt vi kan för att stödja en reformkurs och de reformkrafter som fanns i Ryssland – inte subventionera med skattepengar en politik som aldrig kunde lyckas, men vara beredda till humanitära insatser när vintern kom. Diskussionen om den framväxande europeiska gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste vi vara beredda att ge en positiv nordlig

dimension under de närmaste åren. Detta skulle komma att ställa krav: politisk öppenhet för det nya som kommer; ett allt närmare inte bara försvarsrelaterat, utan också ett försvarssamarbete; en allt tydligare nordlig dimension i det samlade europeiska och atlantiska freds- och säkerhetssamarbetet. Nu inleddes ett internationellt engagemang, som kom att bli längre och djupare än vad som diskuterats och som bara hade förutsättningar att lyckas om det så småningom kunde sättas in i ett större sammanhang, där den europeiska rollen måste vara tydlig, trovärdig och långsiktig.

Mittengruppens talesman *Sven Erik Hovmand* tackade statsministrarna för deras uttalade engagemang i frågan om FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna men ansåg att det inte räckte till. Han såg gärna att de nordiska länderna i större utsträckning gav uttryck för sin hållning i fråga om mänskliga rättigheter t.ex. genom att gemensamt vidta åtgärder för att inställa ulandsbiståndet till länder som grovt överträdde FN:s människorättsdeklaration. Han noterade att om 5 månader skulle Polen vara Natomedlem och om 45 månader skulle Polen, Estland och förhoppningsvis också Lettland och Litauen vara medlemmar av EU. Det var viktigt att det nordiska samarbetet fann sin naturliga plats i denna utveckling, och en betydelsefull roll för de nordiska länderna var att vara demokratiska brobyggare i Östersjöregionen. Det var viktigt att ha med S:t Petersburgområdet och Kaliningrad i samarbetet. Det motsatta skulle innebära en risk för permanent instabilitet i området. Vidare framhävde han Finlands initiativ om en nordlig dimension i EU och uttalade sin tillfredsställelse över att presidiet beslutat inleda sina första kontakter med Polen. Dock poängterade han som avslutning att hur viktigt man än fann samarbetet kring och med de arktiska områdena fick detta samarbete inte ske på bekostnad av Västnorden och de nordiska intressena i Atlanten.

Den vänstersocialistiska gruppens talesman *Jarmo Wahlström* erinrade om dess medlemsförslag om kärnvapenfria zoner, vilket uppenbarligen inte föreföll särskilt trendigt i dagens läge. Frankrikes och Tysklands vänsterdrivna regeringar såg ut att tro mer på nya och kreativa lösningar än Norden, och i det tyska regeringsprogrammet fanns en passus om att regeringen ville stödja insatser för att skapa kärnvapenfria områden. Vidare erinrade han om en gemensam artikel på Dagens Nyheters debattsida av ordförandena för Finlands och Sveriges riksdagens utrikesutskott, som menade att de båda ländernas säkerhetspolitik utgick från nordiska erfarenheter. Deras oavhängighet gav dem samma möjligheter att påverka säkerheten i Europa som militäralliansens medlemsländer. Denna ståndpunkt var välkommen. Alltför länge hade neutrala länder betraktats som andra klassens aktörer. En sådan uppfattning underminerade den samnordiska målsättningen. Globaliseringen var både en möjlighet och en hotbild. En möjlighet till växelverkan, kommunikation och samförstånd mellan olika kulturer. Hotbilden bestod av en enda dominerande ordning som alla blev alltmer beroende av. Den ekonomiska globaliseringen, som innebar världsomspännande avreglering av ekonomin, skapade ojämlikhet både mellan och inom staterna. MAI-avtalet hade på ett ypperligt sätt avslöjat vad en ekonomisk globalisering i värsta fall kunde leda till, om man inte noga övervägde vems rättigheter det gällde. Trots att den globala ekonomin hade ett klart övertag var det glädjande att konstatera att

också medborgarrörelserna tack vare bl.a. datatekniken och Internet globaliserats, något som inte minst märkts i aktionerna mot MAI-avtalet. Det viktigaste för framtiden var att de nordiska regeringarna strängt försvarade miljön, arbetstagarnas rättigheter och rätten till en egen kultur.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

5.6 Frågestund med samarbetsministrarna

Vid 50:e sessionen fortsattes den praxis som grundlagts vid 48:e sessionen med spontana frågor enligt förebild från Sveriges riksdag. Frågorna besvarades av samarbetsministrarna, för svensk del av Leif Pagrotsky.

Chris Heister följde upp sin fråga vid den 49:e sessionen om de höga kostnaderna för visum från Ryssland till de nordiska länderna och påpekade att Sverige infört avgiftsfria visum för ungdomar upp till 18 år och även ett gruppvisum som innebar lägre visumkostnader. Finlands samarbetsminister svarade att man infört förenklingar, infört familjevisum och gruppvisum och gratisvisum för ungdomar som kommit på läger i Finland och Sverige. Saken var ganska långt reglerad genom Schengenavtalet där länderna ålade sig att uppbära en avgift. Samarbetsminister *Leif Pagrotsky* förklarade sig villig att delge Finland de erfarenheter Sverige gjort av de gratisviseringar som nyligen införts för hela världen. Till kommande års session kanske man från alla länder kunde åstadkomma ungefär samma lösning, om det djärva experimentet föll väl ut.

På en fråga om en presentation av nordiskt samarbete i Mercosurområdet (frihandelsområde omfattande Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) mot bakgrund av en framställning av de nordiska ambassadörerna i Buenos Aires svarade *Leif Pagrotsky* att han inom kort skulle ta upp frågan vid sitt besök i Buenos Aires för att få mer konkretion i insatserna.

I anslutning till en fråga vad ministerrådet gjorde för att integrera Ryssland med Europa och Norden där den finske samarbetsministern bl.a. hänvisat till de nordiska informationskontorens verksamhet framhöll *Leif Pagrotsky* att det var viktigt att man tillämpade en politik för ekonomiskt samarbete med Ryssland innebärande att vi accepterar att köpa de varor som man där förmår tillverka, t.ex. om medborgarna så önskar, ryska köttbullar. Man var i dag litet för njugg mot den typen av öppningar mot den gryende marknadsekonomin i Ryssland även vad gällde samarbete i andra handelsrelaterade frågor av typen tullar, skatteuppbörd och annat som inte alls fungerade i Ryssland.

Lennart Gustavsson frågade vad samarbetsministrarna i Finland och Sverige avsåg att göra för att säkerställa den viktiga öst-västliga kommunikations- och transportleden över Bottenviken. *Leif Pagrotsky* delade hans uppfattning att man inte i längden kunde upprätthålla en färjelinje med hjälp av taxfreesystemet. Färjelinjens stora regionalpolitiska betydelse måste i stället avspeglas i de regionalpolitiska stödformerna och i huruvida man skulle prioritera att underhålla färjelinjens ekonomi. Han var optimistisk om att de regionalpolitiskt ansvariga ministrarna skulle komma att lösa frågan tillsammans.

På en annan fråga om den svenska regeringen var beredd att vidta åtgärder för att trygga Kvarckentrafiken, t.ex. genom ekonomiskt stöd, mot bakgrund

av att den finska regeringen sagt sig beredd att ge sitt stöd om den svenska regeringen gav sitt stöd, svarade Leif Pagrotsky att man mycket noga gick igenom frågan och att han var rätt optimistisk om att detta skulle komma att lösas.

Kaj Larsson ställde en fråga till Danmarks och Sveriges samarbetsministrar huruvida de var överens om att det skulle vara en så hög avgift för passage med bil över Öresundsbron att man skulle komma att minimera användningen av bron, eller huruvida man var beredd att diskutera en lägre avgift så att man öppnade en broförbindelse som var till för alla medborgare, inte bara för vissa. *Leif Pagrotsky* bekräftade att de ekonomiska förutsättningarna förändrats i gynnsam riktning och att man därför kunde ta bort klausulen om en avgift på 450 kr tur och retur i avtalet mellan regeringarna och öppna för brobolaget att sätta mycket lägre avgifter. Avtalsklausulen var en olämplig, felaktig och rigid lösning som bromsade integrationen i Öresundsregionen. Den danska ministern ansåg däremot att vägavgifterna måste öka i framtiden i Norden och Europa för att minska bilarnas press på miljön. Avgifterna över Öresundsbron såg hon som ett första steg att begränsa utsläppen av koldioxid.

Elver Jonsson ställde mot bakgrund av att utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik ligger högt på det nordiska samarbetets agenda frågan om samarbetsministrarna var beredda att verka för att låta försvars- och utrikesministrarna bilda ett nordiskt ministerråd. *Leif Pagrotsky* ansåg att det i första hand var dessa ministrars sak att ändra på formerna för sitt samarbete.

Elver Jonsson ställde en fråga mot bakgrund av att det ryktades att det fanns intresse från dansk sida att med provborrningar söka olja i Skagerrak, hur sakfrågan låg till och huruvida det fördes samtal i frågan mellan berörda länder och i ministerrådet. Ingen av samarbetsministrarna visste något om några sådana planer. – Frågan följdes upp med en skriftlig fråga till Danmarks regering i december.

Lars Hjertén ställde frågan om det fördes några samtal med den nya tyska regeringen för att koordinera insatserna mellan de nordiska länderna och Tyskland vad gällde EU-utvidgningen samt om det fanns någon gemensam nordisk strategi i frågan. *Leif Pagrotsky* såg optimistiskt på Tysklands inställning och var övertygad om att man inte skulle tappa tempo i utvidgningen till följd av regeringsskiftet. Finlands samarbetsminister var övertygad om att alla nordiska länder stödde utvidgningen av EU till Central- och Östeuropa, men diskussionen därom var ännu på teoretisk nivå. Han trodde att man även i de nordiska länderna skulle komma att stöta på motstånd delvis av egoistiska skäl. Sedan fanns inskränkta strömningar i många västeuropeiska länder. Det krävdes ett starkt politiskt ledarskap i EU:s medlemsländer för att driva igenom utvidgningen med tanke på de motkrafter man måste räkna med.

Mot bakgrund av att Tyskland håller på att avveckla sin kärnkraft och att naturgasen kommer att få en viktig roll som övergångsenergi ställdes en fråga vad ministrarna tänkte göra och redan gjort för att naturgasnätet skulle kunna byggas ut inom den nordliga dimensionen i EU. *Leif Pagrotsky* påpekade att det efter president Jeltsins statsbesök i Sverige pågick ett intensivt utredningsarbete om möjligheten att dra den gasledning som skulle byggas från Ryssland via Sverige eller om den skulle dras förbi Sverige under Öster-

sjön. Staten skulle dock inte subventionera detta utan det berodde på om energiförbrukarna var beredda att betala tillräckligt mycket. Sedan var det en fråga för den totala energibalansen om man ville ha mer fossila bränslen eller inte.

På en fråga huruvida ministerrådet kunde tänka sig att samordna sin varvsstödspolitik så att man på sikt kunde sänka varvsstödet till en likartad nivå i alla länder svarade *Leif Pagrotsky* att han instämde i att dagens subventionskarusell mellan de nordiska länderna på detta och andra områden inte borde få förekomma och pekade på den tidigare diskussionen om sjöfartsnäringen som en parallell.

Charlotta L Bjälkebring ställde mot bakgrund av norska planer på ett skjutfält på Östlandet helt nära den svenska gränsen frågan om den norska regeringen vid beslut därom skulle ta hänsyn till den drabbade befolkningen på svensk sida samt om den svenske samarbetsministern kunde göra så att det norska behovet kunde lösas om det var möjligt att erbjuda övning på svenska skjutfält i stället. Den norska samarbetsministern svarade att Stortingets tidigare majoritet önskat etablera ett regionskjutfält på Östlandet men att den nya regeringen föreslagit att man inte skulle bygga nya skjutfält utan bruka de möjligheter man hade, eventuellt att utvidga dem. Hon hade gärna sett att det varit möjligt att samarbeta med svenskarna om ett gemensamt övningsfält. *Leif Pagrotsky* tyckte detta verkade vara en bra idé. Han ansåg det svårt att förstå att ett land i Europa ansåg sig behöva fler skjutfält i nuvarande säkerhetspolitiska läge.

Leif Pagrotsky svarade positivt på en fråga om samarbetsministrarna ville ta ansvar för att det ställdes medel till disposition för ett förslag om att de nordiska instituten för mänskliga rättigheter skulle gå samman kring en gemensam hemsida på Internet. Han menade att det fanns pengar på budgeten och man övervägde hur detta samarbete i framtiden kunde utvecklas (rek.nr 4/1995).

Senare under sessionen besvarade statsrådet *Maj-Inger Klingvall* en skriftlig fråga om samordning av de humanitära insatserna i närområdet med att inledningsvis instämma i frågeställarens oro över den humanitära situationen i Nordens närområden, särskilt de ryska områdena och särskilt utsatta grupper var åldringar, sjuka, handikappade och små barn. Regeringarna var medvetna härom och om vikten av arbetsfördelning. Hjälpen koordinerades bl.a. av Röda korset, och nordiska humanitära samrådsmöten med deltagande av biståndsorganisationer ägde rum ett par gånger per år. Nyligen hölls ett särskilt samrådsmöte i Stockholm om försörjningsläget i Ryssland. De humanitära insatserna måste kompletteras med åtgärder för att utveckla ekonomi, handel och sociala förhållanden som stödet från EU länge varit inriktat på. Flera nordiska länder planerade för 1999 ökade insatser för att stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling i Ryssland, bl.a. genom utökat samarbete för uppbyggandet av hållbara och bättre riktade socialförsäkrings- och pensionssystem, för förbättring av barnens situation och folkhälsa. Nordiska ministerrådet var dock inte en biståndsorganisation, och det hade därför inte varit aktuellt att bygga upp den organisation som skulle krävas för koordinering av direkta humanitära hjälpinsatser. Däremot bistod ministerrådet med

kontakter till berörda myndigheter i närområdena och vissa utredningsupp-
gifter.

1998/99:NR1

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

6 Presidiet

Presidiet har haft ansvar för att följa upp och genomföra de beslutade förändringarna i rådets arbete. Detta har inneburit omfattande arbete för presidiets ledamöter som aktivt deltagit i arbetet med att få den nya strukturen på plats. I slutet av mars höll presidiet ett internt seminarium om "Status i reformarbetet och utvärdering av den 49:e sessionen".

Presidiet diskuterade frågor som den parlamentariska förankringen, presidiets roll i förhållande till utskotten, sessionens utformning och flera initiativ från partigruppernas sida.

Presidiet har ansvaret för att samordna rådets arbete i sin helhet och har därför att ta ställning såväl till den egna verksamhetsplanen som till utskottens verksamhetsplaner och budgeten härför. Presidiet har också det övergripande ansvaret för det nordiska informationsarbetet och har haft att ta ställning till en ny gemensam information för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet som resulterat i ett samarbetsavtal om gemensam information för det nordiska samarbetets två sekretariat under en försöksperiod på ett år. För informationsarbetet har presidiet tillsatt en särskild arbetsgrupp.

Presidiet har ansvaret för samordningen av rådets behandling av Nordiska ministerrådets budget och verksamhetsplan. Även för detta ändamål tillsattes en särskild arbetsgrupp. Härtill kommer presidiets ansvar för allmänna utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Mot denna bakgrund hade presidiet en säkerhetspolitisk diskussion med inledningar av *professor Rutger Lindahl* och *stortingsrepresentant Håkon Blankenborg*. Inför förberedelserna av Nordiska rådets temakonferens om miljö tillsatte presidiet en partipolitiskt sammansatt grupp med uppdrag att utarbeta programmet för konferensen och fastställa formerna för genomförandet av konferensen.

Den nordliga dimensionen har varit ett högt prioriterat tema på presidiets dagordning. Så t.ex. inleddes presidiets möte i mars med information om "Den nordliga dimensionen i EU" av *utrikesrådet Erik Ulfstedt*. Demokratiutveckling och parlamentarismens villkor är också ett område som prioriterats högt av presidiet. I anslutning till ett möte i december anordnades ett seminarium om demokratifrågor som resulterat i en rapport om "De nationella parlamentens och parlamentarikernas roll i 2000-talets Norden".

Medlemmar och möten

Presidiet har bestått av tretton medlemmar. Sverige har fram till valet i höstas företrätts av Per Olof Håkansson, Olof Johansson och Sten Svensson. Svenska representanter i presidiet är nu Gun Hellsvik, som också under 1999 är Nordiska rådets president, och Anita Johansson. Presidiet höll tio möten under 1999. I anslutning till rådets session mötte presidiet de nordiska statsministrarna. Huvudfrågor vid överläggningarna var FN:s utveckling och det nordiska samarbetet, Norden och Europa, Regionalt samarbete i Europa och

Effektivisering och koncentration av det nordiska samarbetet. Vid samma tillfälle hölls för första gången också ett möte mellan presidiet och de nordiska utrikesministrarna. Det var de nordiska utrikesministrarna som tagit initiativ till en dialog i utrikespolitiska frågor med Nordiska rådet. Detta mot bakgrund av att utrikes- och säkerhetspolitiska frågor de senaste åren etablerat sig som ett viktigt sakområde för Nordiska rådets arbete. Frågor som togs upp på mötet var bl.a. Nordiskt samarbete inom utrikespolitikens ram, Barentssamarbetet, Den nordliga dimensionen och mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen i februari 1999.

Presidiet har också vid ett antal möten träffat de nordiska samarbetsministrarna för att bl.a. diskutera den nordiska budgetproceduren, ordförande-programmet och utvärdering av rådets session.

Konstitutionella frågor

I ett medlemsförslag väckt av mittengruppen i Nordiska rådet föreslogs att den samiska befolkningen blir fullvärdiga medlemmar och beviljas tillräckliga resurser för att kunna utveckla det politiska arbetet inom Nordiska rådet. Presidiet som hade haft att bereda frågan föreslog i sitt betänkande att rådet inte skulle företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Presidiet hänvisade till tidigare gjord utredning och konstaterade att samerna hade observatörsstatus i rådet med yttranderätt i generaldebatten. Vid sessionen beslöt dock rådet på förslag av presidiet att återremittera ärendet för vidare beredning till presidiet.

Utrikes- och säkerhetspolitik

En medlem i den vänstersocialistiska gruppen hade föreslagit att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att koordinera de nordiska ländernas politik när det gäller handelssanktioner, att arbeta för en revision av sanktioner beslutade av FN så att de i minsta möjliga grad drabbar civilbefolkningen samt att motarbeta de långvariga handelsrestriktioner som införts av enskilda länder mot andra. Nordiska rådets presidium beslöt att rekommendera rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget men underströk i sitt betänkande att det fanns skäl för de nordiska ländernas regeringar, i första hand utrikes- och utrikeshandelsministrarna, att samråda om mer principiella riktlinjer för regeringarnas ställningstagande i främst FN och EU när det gäller sanktionsfrågor. Presidiet delade också uppfattningen att man inom FN bör arbeta för att eventuella sanktionsåtgärder i så liten grad som möjligt förorsakar lidande för civilbefolkningen i de berörda länderna. Dock bör besluten tas inom nuvarande FN-stadga. Rådet beslöt i enlighet med presidiets förslag.

Den vänstersocialistiska gruppen hade föreslagit att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska rådet att verka för att Norden traktatsfästs som kärnvapenfri zon, att ett arbete igångsätts på att utvidga zonen också till Kolahalvön, Karelen, Baltikum och Östersjöområdet samt att utreda under vilka förutsättningar den också av OSSE:s parlamentarikerförsamling omfattade idén om en kärnvapenfri "korridor" genom östra Centraleuropa kunde

skapas. Presidiet föreslog i sitt betänkande att rådet inte skulle företa sig något med anledning av förslaget. I sitt betänkande konstaterar presidiet att de nordiska länderna valt olika säkerhetspolitiska lösningar och att ömsesidig respekt för dessa vägval måste vara utgångspunkten för det säkerhetspolitiska samarbetet i Norden. Vidare måste enligt presidiet frågan om en nordisk kärnvapenfri zon ses i ett bredare europeiskt sammanhang varför frågan om en traktatfäst kärnvapenfri zon för närvarande saknar aktualitet. Rådet beslöt i enlighet med presidiets förslag.

Den vänstersocialistiska gruppen hade väckt ett medlemsförslag om MAI-avtalet (Multilateral Agreement on Investment). Inledningsvis pekar förslagsställarna på bristen på öppenhet och offentlig debatt i samband med förhandlingarna om internationella avtal i allmänhet och MAI-avtalet i synnerhet. Vidare uttrycks oro för hur det tänkta avtalet skulle påverka t.ex. miljöskyddet, arbetarskyddet, socialförsäkringarna, kulturen och förhållandet mellan den rika världen och utvecklingsländerna. I medlemsförslaget anförs också att även om det antal stater som deltar i förhandlingarna är begränsat är det tänkt att MAI-avtalet skall bli globalt varför förhandlingarna borde föras i en större krets av stater än enbart de som är medlemmar i OECD. Presidiet uttalade i sitt betänkande att man såg det som en klar fördel om ett multilateralt investeringsavtal kan komma till stånd, särskilt om avtalet kan etableras mellan en bredare krets av länder än OECD:s medlemmar. Dessutom måste det ställas krav på hur MAI-avtalet utformas. Investerarnas önskemål om ett klart och stabilt internationellt regelverk är enligt presidiet berättigat. Ett sånt regelverk måste dock etableras under hänsynstagande till andra viktiga samhällsintressen och får inte hindra eller försvåra ett fortsatt internationellt samarbete på sådana områden. På förslag av presidiet beslöt rådet att anta en rekommendation (nr 4) till de nordiska ländernas regeringar om MAI-avtalet.

Budgeten för det nordiska samarbetet 1999

Budgeten för 1999 uppgår till 716,9 miljoner danska kronor. Enligt artikel 64 i överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet) skall Nordiska ministerrådet lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet som har att yttra sig däröver. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av Nordiska ministerrådet angivna finansiella ramen. Om inte synnerliga skäl kan anföras skall ministerrådet följa rådets rekommendationer när det gäller budgetdispositionerna inom den angivna ramen.

Vid behandlingen av 1999 års budgetförslag har Nordiska rådet på ett tidigt stadium kunnat ta del i budgetprocessen. En nyordning har införts så att rådets presidium redan innan budgetdirektiven antas har haft möjlighet att föra en dialog med Nordiska ministerrådet. Ett sådant möte mellan företrädare för rådet och ministerrådet ägde rum i Göteborg i slutet av februari 1998. Presidiet valde även detta år att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att förbereda rådets betänkande över budgeten. Diskussioner för att ytterligare förbättra budgetprocessen pågår fortlöpande. Diskussioner om budgetförslaget förs såväl i rådets fyra partigrupper som i rådets tre utskott. Den tidigare nämnda arbetsgruppen har därefter till uppgift att sammanställa rådets syn-

punkter i ett betänkande. Den slutliga behandlingen skedde på rådets session i Oslo då rådet antog en rekommendation (nr 3) om budgeten för det nordiska samarbetet. Den konservativa gruppen hade fogat en reservation till betänkandet med innebörden att ytterligare nedskärningar skulle göras på områdena livsmedelssektorn, Nordiskt institut för kvinno- och könsforskning, bygg- och bostadssektorn samt Nordisk Industrifond. Reducering på 4,1 miljoner skulle användas för ökade satsningar i Nordens närområden.

Områden som särskilt prioriteras under 1999 är Nordiska kulturfonden, barn och unga, film och medier, språksamarbete, energi- och miljösamarbete, samarbetet i närområdena samt livsmedels- och konsumentpolitiska frågor.

Temakonferens om miljö

Nordiska rådet genomför varje år en konferens om ett aktuellt tema. 1998 års konferens handlade om miljön i Norden inför 2000-talet och ägde rum i Göteborg i februari 1998.

Målsättningen var att försöka tydliggöra och väcka debatt om de omfattande samhällsförändringar som krävs för att göra de nordiska länderna miljömässigt bärkraftiga såväl ur nordiskt/regionalt som globalt perspektiv. Avsikten var också att väcka förståelse för behovet av internationellt samarbete om miljöfrågorna. Konferensen skulle också vara ett första steg för att påvisa vilka åtgärder som krävs av de nordiska ländernas regeringar för att åstadkomma reella förändringar för en bättre miljö.

Den svenska delegationen har i skrivelse till rådets presidium understrukit vikten av att konferensens resultat så snabbt som möjligt följs upp och därvid särskilt pekat på miljöoptimering i energisamarbetet och Agenda 21 som instrument för bärkraftig utveckling i Norden och dess närområden. Miljöfrågor är fortsatt ett högt prioriterat samarbetsområde såväl inom Nordiska rådet som i andra internationella forum där Norden gemensamt kan nå bättre resultat än om man agerar var för sig.

Internationellt samarbete

Presidiet har under året upprätthållit kontakter med europeiska organisationer och parlamentariska organ i Nordens närområden. I januari besökte presidiet Strasbourg och möte då Europarådets *president Leni Fischer* samt representanter för Europarådets parlamentariska församling och dess *generalsekretär Daniel Tarschys*. Mötets syfte var främst att informera om respektive organisations verksamhet men också att diskutera viktiga politiska sakfrågor som demokrati- och miljöfrågor.

Till rådets sommarmöte hade *EU-kommissionären Anita Gradin* inbjudits i ett gemensamt möte för rådets olika organ. Anita Gradin informerade om EU-frågor med tonvikten lagd på de områden hon själv ansvarar för inom kommissionen.

Presidiets möte i oktober inleddes med att *ambassadör Torvald Stoltenberg* redovisade erfarenheter och slutsatser av sitt arbete som FN-representant i f.d. Jugoslavien. Med utgångspunkt från detta diskuterade

presidiet konfliktförebyggande, fredsfrämjande och fredsbevarande arbete och möjligheterna till nordiskt samarbete i sådana sammanhang.

Vid presidiets Göteborgsmöte i februari ägde ett möte rum med Baltiska församlingens presidium. Frågor som diskuterades var demokratiutveckling i Baltikum, barnens situation, kriminaliteten i våra närområden, energi- och miljöfrågor samt EU-utvidgningen. Avslutningsvis diskuterades också möjligheten att hålla ett gemensamt nordiskt-baltiskt möte under 1999. Resultatet av dessa diskussioner blev ett gemensamt möte i Helsingfors i februari 1999 som på dagordningen bl.a. hade frågor som den nordliga dimensionen, säkerhetspolitiken i Östersjöregionen och bekämpande av brottslighet. Representanter för Nordiska rådet och Baltiska församlingen har deltagit i respektive organisationers sessioner.

En parlamentarisk stipendieordning har sedan 1992 gjort det möjligt för parlamentariker i Nordens närområden att bekanta sig med det nordiska samarbetet och arbetsformerna i de nordiska parlamenten och samhällena. Under 1998 har ett trettiotal parlamentariker från Estland, Lettland, Litauen och Ryssland deltagit i stipendieprogram. Viktiga teman för stipendieprogrammen har varit barnens situation i Norden och dess närområden samt demokratiutveckling och mänskliga rättigheter. För första gången har gemensamma seminarier för Baltikum och Ryssland arrangerats.

Den 7:e parlamentariska Östersjökonferensen, som liksom tidigare förberetts av en referensgrupp där en representant för Nordiska rådets presidium ingår, hölls den 7–8 september i Lübeck. Konferensen hade för första gången arrangerats av ett delstatsparlament. I konferensen deltog parlamentariker från elva länder. På dagordningen fanns bl.a. krav på större inflytande över regeringarnas agerande i Östersjöfrågor. Som tema för nästa års konferens har nämnts miljöfrågor.

Presidiets budget för 1999

Budgeten för Nordiska rådet uppgår till 30 miljoner danska kronor för 1999. Det gemensamma sekretariatet är beläget i Köpenhamn och har för närvarande ett tjugotal anställda. Ländernas betalningsandel fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel som baserar sig på ländernas andel av den samlade nordiska bruttonationalinkomsten. Enligt fördelningsnyckeln för 1999 är Sveriges betalningsandel 34,1 %.

7 Nordenutskottet

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar fram till valet var Arne Andersson, Anita Johansson, Elver Jonsson, Berit Oscarsson (vice ordförande), Håkan Strömberg och Birthe Sörestedt. Den 20 oktober valdes till medlemmar Charlotta L Bjälkebring, Ann-Marie Fagerström, Åke Gustavsson (vice ordförande), Lars Hjertén, Eva Johansson, Elver Jonsson och Ragnwi Marcelind.

Nordenutskottets arbetsområde täcker i princip delar av alla de traditionella samarbetsområden som Nordiska rådet tidigare arbetat med, dvs. fri

Utskottet har under året sammanträtt åtta gånger.

Seminarium om den nordiska välfärden 31 mars

Den 31 mars anordnade Nordenutskottet i samband med Unescos konferens, **Intergovernmental Conference on Cultural Policies for Development, the Power of Culture** den 30 mars–2 april 1998 i Stockholm, ett seminarium i riksdagen om den nordiska välfärden. Nordenutskottet hade beslutat under Nordiska rådets session i Helsingfors i november 1997 att hålla ett internt seminarium under 1998 om välfärd i Norden. Beslutet grundade sig på ett förslag från utskottets arbetsgrupp om den nordiska välfärdsmodellen som levererade sin rapport i juli 1997. Seminariets deltagare, utöver Nordenutskottet, var medlemmar av parlamentens ”välfärdsutskott”. Seminariet var öppet för medierna. Seminariet fokuserade på tre omfattande frågor i välfärdspolitiken: social omsorg, sociala försäkringar och arbetsmarknad. De flesta var eniga om att den nordiska välfärdsmodellen skulle bevaras och det var seminariets utgångspunkt. De flesta var också eniga om att utvecklingen krävde förändringar. *Elver Jonsson* presenterade rapporten *Den nordiske velfærdsmode*l och *Marianne Kristensen* från Nordiska ministerrådet presenterade rapporten *Den nordiske velfærdssamfund*. *Lennart Jonasson*, Svenska Kommunförbundet talade om ”Finns det någon framtid för offentlig finansierad service?” och professor *Katie Erikssons* anförande behandlade ”Hur har vi råd med värdighet och mänsklig värme i vården?”. Utskottsråd *Pentti Arajärvis* inlägg behandlade ”Vårt framtida socialförsäkringssystem” och professor *Alf Erling Risas* anförande löd ”Vad gör vi av alla våra pengar?”. Lektor *Jesper Due* talade om ”Framtidens arbetsmarknad”. ”Så kommer vi vidare” var titeln på det avslutande anförandet av statsrådet *Maj-Inger Klingvall*.

Kulturseminarium ”Embracing Diversity: Nordic Culture in the Global Mosaic” den 1 april

Den 1 april hölls – också i samband med Unescos stora kulturkonferens – ett kulturseminarium ”Embracing Diversity: Nordic Culture in the Global Mosaic” i Norra Latin, som bl.a. behandlade följande frågeställningar: Hur ser vår gemensamma historia ut?

- Hur ser vår gemensamma historia ut?
- Vilka nationella särdrag och samnordiska egenheter kan vi urskilja?
- Demokratiska traditioner, folkrörelsetraditioner?
- Välfärdsstaten som gemensamt samnordiskt projekt?
- Hur ser ekonomin ut i dag? Integration – eller blickar vi alla mot EU?
- Hur ser nordisk kultur ut på filmens, musikens, litteraturens, teaterns områden?
- Finns en gemensam nordisk kultur eller finns det bara en gemensam nordisk kulturpolitik?
- Fungerar de samnordiska stödordningarna? Vad gör Nordiska rådet?

- Vad särskiljer oss i Norden?
- Hur ser vi i Norden på ”hotet” från de mäktiga mediekonglomeraten, den amerikanska dominansen på filmområdet, bokmarknadens ”bäst-sellerism”, IT som löfte eller hot?
- Är Norden ett öppet kulturellt samhälle eller slutet?

Förutom parlamentarikerna Hanne Andersen, Arja Alho, Astrid Mari Nistad och Berit Oscarsson deltog bl.a. Harry Schein, Björn Granath, historikerna Håkan Arvidsson, Kristin Ástgeirsdóttir, Ole Henrik Magga och Henrik Berggren. Dessutom deltog bl.a. Leif Zern och Tua Forsström. Seminariet leddes av Åse Kleveland och Lars Lundsten.

Studieresa till Bryssel den 21–23 april

Den 21–23 april 1998 gjorde en del av Nordenutskottets medlemmar en studieresa till Bryssel. Syftet med besöket var

- att knyta bestående kontakter till Europaparlamentet och Europakommissionen,
- att skapa sig en bild av de saker som nu är aktuella inom EU och som ligger inom Nordenutskottets sakområde,
- att samla fakta om den europeiska verksamheten inom i synnerhet kultur, medier, barn och ungdom, upphovsrätt och de europeiska fonderna samt även utbildning och forskning samt
- att profilera konkreta politiska nordiska sakområden.

Programmet bestod i stort sett av besök på kommissionen på eftermiddagen den 21 april, i Europaparlamentet hela dagen den 22 april samt besök hos det svenska kulturrådet Hans Sand på förmiddagen den 23 april.

Arbetsgrupper

Under år 1998 tillsatte Nordenutskottet två arbetsgrupper. **Arbetsgruppen om ny strategi för det nordiska samarbetet inom området barn och unga** inledde sitt arbete hösten 1998 och beräknas vara klar till juni 1999. Svenska medlemmar i arbetsgruppen är *Ann-Marie Fagerström* och *Lars Hjertén*. Arbetsgruppen hade två möten 1998. Syftet med arbetsgruppen är

- att till utskottet ge en samlad bild av barns och ungas möjligheter och svårigheter i de nordiska länderna inför och efter årtusenskiftet,
- att till utskottet komma med förslag till riktlinjer för det nordiska samarbetet i relation till barn och unga; speciellt inför att en ny barn- och ungdomshandlingsplan skall träda i kraft år 2001.

Arbetsgruppen om frivillighetens betydelse och villkor tillsattes den 24 september 1998 och skall lägga fram sina förslag till Nordenutskottet till juni 1999. Svenska medlemmar i arbetsgruppen är *Margareta Israelsson* och *Ragnwi Marcelind*. Arbetsgruppens uppgifter är

- att kartlägga de villkor (utmaningar och möjligheter) frivilligorganisationerna arbetar under samt att anslå betydelsen av frivilligorganisationernas insatser i de nordiska samhällena,
- att identifiera viktiga nordiska problemställningar i relation till frivilligsektorn samt att komma med förslag till gemensamma nordiska insatser. Att komma med förslag till hur en ökad insats på frivilligsektorn i närområdet kan göras samt att identifiera viktiga EU-frågor i relation till frivilligsektorn,
- att för Nordenutskottet belysa hur frivilligorganisationer i Norden på olika sätt fungerar i växelverkan med den offentliga och privata sektorn. Fördelar och nackdelar identifieras,
- att skissera framtida riktlinjer för Nordenutskottets samarbete med frivilligsektorn samt att till Nordenutskottet komma med förslag till den fortsatta dialogen med Nordiska ministerrådet med anledning av utskottets betänkande över Nordiska ministerrådets förslag om strategi för samarbete med frivilligsektorn.

Ärenden under 50:e sessionen

Socialpolitiska frågor

Den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet väckte i januari ett medlemsförslag om *nordiska samordningsregler angående pensionsrättigheter*. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 9) ställd till Nordiska ministerrådet att undersöka behovet för en utvidgad samordning av nationell lagstiftning mellan de nordiska länderna angående pensionsregler och värderingskriterier för utbetalning av pension och att resultaten presenteras för Nordiska rådet.

Ett medlemsförslag hade väckts av ledamöter från mittengruppen angående *efterlevnad av det nordiska socialförsäkringsavtalet*. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 10) ställd till de nordiska ländernas regeringar att finna lösningar i de respektive länderna för att förbereda tillgången för medborgarna i Norden till individuell färdtjänst eller motsvarande service.

Ett ministerrådsförslag hade lagts fram till en *Handlingsplan för bygg- och bostadssektorn 1998–2001*. Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet (rek. nr 11) att fastställa handlingsplanen för bygg- och bostadssektorn 1998–2001 i enlighet med ministerrådsförslaget, innebärande att den framtida inriktningen av verksamheten främst är bostadssocial och att insatser vad gäller bärkraftig utveckling av bygg- och bostadssektorn i första hand begränsas till projekt där miljö- och hälsoaspekter betonas, att utarbeta årliga aktivitetsplaner samt att i årsberättelsen rapportera till Nordiska rådet om bedriven verksamhet.

Barns och ungdomars situation

I juni hade Nordiska ministerrådet lagt fram en andra redogörelse om *genomförandet av handlingsplanen för nordiskt barn- och ungdomskultursamarbete 1996–2000 "Ett kommande Norden"*. Nordenutskottet hemställde till ple-

narförsamlingen att godkänna redogörelsen över barn- och ungdomskulturhandlingsplanen och bad att hänsyn skulle tas till de synpunkter som Nordenutskottet framfört i sitt uttalande över 1998 års redogörelse samt de synpunkter som framförts av Ungdomens Nordiska råd (dokument 1).

Främlingsfientlighet

Nordiska ministerrådet överlämnade i juni en redovisning till Nordiska rådet angående *Nordiska ministerrådets insatser mot främlingsfientlighet* för behandling under Nordiska rådets 50:e session. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 14) ställd till Nordiska ministerrådet att genomföra de planerade insatserna såsom redovisats i ministerrådsförslaget samt i enlighet med förslaget till budget för ministerrådet 1999 och att samarbetsministrarna innan juni 1999 presenterar en sektorövergripande, långsiktig handlingsplan inklusive tidtabell för motverkandet av segregation, rasism och främlingsfientlighet där följande områden ingår: opinionsbildning och förändring av attityder; forskningssamarbete för kartläggning av rasistiska nätverk i Norden; samarbete med och stöd till frivilliga organisationer; insatser riktade till barn och unga; samverkan inom lagstiftning och rättsarbete.

Kultur, medier och folkligt samarbete

Nordiska ministerrådet överlämnade i juli ett ministerrådsförslag om en *Strategi för samarbete med frivilligsektorn* för behandling under 50:e sessionen. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 17) ställd till Nordiska ministerrådet att genomföra föreliggande strategi för samarbete med frivilligsektorn samt att redovisa hur samarbetet framskrider genom årlig rapportering till Nordiska rådet; att ministerrådet i dialog med Nordiska rådet preciserar kriterier för vilken typ av organisationer som kan omfattas av samarbetet samt presenterar en förteckning över organisationer som omfattas av samarbetet samt att delge Nordiska rådet redogörelsen över det sektorspecifika samarbetet med frivilligorganisationerna samt tillhörande verksamhetsplan och budget.

Ett medlemsförslag hade väckts i april 1997 angående *Nordiska rådets musikpris*. Utskottet behandlade medlemsförslaget vid junimötet 1997 och beslöt att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget. I plenarförsamlingen under 49:e sessionen bifölls *Sten Svenssons* förslag om att återremittera betänkandet över medlemsförslaget till förnyad beredning, varvid NOMUS yttrande över medlemsförslaget skulle inhämtas. Utskottet beslöt vid marsmötet 1998 att remissvaret från NOMUS samt synpunkter framförda av *Søren Hansen* skulle inarbetas i utkast till betänkandet som färdigbehandlades vid junimötet 1998. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 18) ställd till Nordiska ministerrådet att regelsystemet för Nordiska rådets musikpris vidgas på så sätt att det tar fasta på de alltmer snabba förändringarna inom musikvärlden; att skapa flexibla och öppna stadgar som både medger en följsamhet och aktualitet och ger mer substans till nomineringarna och utnämningarna av framtida pristagare; att de yttre ramarna om belöning för konstnärlig gärning behålls, men en modernisering och flexibilitet av regel-

systemet åstadkommes genom en ”uppluckring” av reglerna så att en tonsättare bör kunna nomineras för mer än ett enda verk samt att den nu gällande uppdelningen på vartannat år för det skapande musikområdet och vartannat år för det utövande musikområdet upphör för att ge Nordiska musikkommittén (NOMUS) utrymme för en friare avvägning för valet av pristagare; att utvidgning av regelsystemet fortsatt utesluter icke konstnärlig verksamhet och att Nordiska musikkommittén tillsammans med Nordiska rådet skall rådfrågas i arbetet kring den föreslagna ändringen av regelverket.

I november 1997 väcktes ett medlemsförslag om samordning och förenkling av upphovsrättslagstiftningen i de nordiska länderna till gagn för TV-stationernas möjlighet att använda arkiverade TV-program till nya former av utnyttjande t.ex. i en temakanal eller utsändning ”on demand”. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 19) ställd till Nordiska ministerrådet att ta initiativ till att de nordiska regeringarna verkställer en samordnad lagstiftning på upphovsrättsområdet som säkrar en rationell avräkning till rättighetsinnehavare till fördel för en mer utbredd användning av de nordiska TV-stationernas arkivmaterial.

Nordiska ministerrådet lade i juni fram ett förslag om *nordiskt kultursamarbete vid millennieskiftet*. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 20) ställd till Nordiska ministerrådet att år 1999 föra en kulturpolitisk dialog mellan rådets och ministerrådets fackliga respektive politiska nivå på hela kulturområdet om nordisk kulturpolitik som ger ett politiskt innehåll till ministerrådsförslagets strategimodell; att på en tidig tidpunkt 1999 i budgetprocessen inför år 2000 samråda med rådet om prioriteringarna på kulturområdet samt att ministerrådet årligen avger en rapport till rådet om verksamhetsplan, tidsplan och budgetplan för strategin.

Utbildning, forskning och språkpolitik

Den konservativa gruppen i Nordiska rådet väckte i november 1997 ett medlemsförslag om *de fristående skolornas betydelse för ökad mobilitet i Norden*. Då en reservation till förslaget förelåg av ett stort antal medlemmar i Nordenutskottet hemställdes att Nordiska rådet inte företog sig något i anledning av medlemsförslaget. Detta blev också rådets beslut.

Ett ministerrådsförslag till *nordisk språkpolitik* hade i juli överlämnats till 50:e sessionen. Ett medlemsförslag hade också väckts om *åtgärder för att stärka minoritetsspråken i Norden*. Nordiska rådet antog en rekommendation gällande båda förslagen ställd till Nordiska ministerrådet (rek. nr 22) att samtliga huvudmålsättningar, delmålsättningar samt förslag till åtgärder som framgår av ministerrådsförslaget genomförs samt att i utarbetande av en ny handlingsplan om Nordmål beakta de synpunkter som utskottet framfört och fortsatt samråda med Nordiska rådet.

Nordiska ministerrådet hade i juli väckt ett ministerrådsförslag om *nordisk forskningspolitisk strategi* inför Nordiska rådets 50:e session. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 23) ställd till Nordiska ministerrådet att fastställa ministerrådsförslaget om en nordisk forskningspolitisk strategi, med beaktande av de synpunkter som framförts av Nordenutskottet.

Nordiska ministerrådet hade i juli överlämnat en *Redogörelse över utvecklingen och den framtida verksamheten inom det nordiska trafik- och transportpolitiska samarbetet* inför Nordiska rådets 50:e session. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 35) ställd till Nordiska ministerrådet att det nordiska samarbetet inom transport-, kommunikations- och trafiksäkerhetsområdet intensifieras samt att det framtida resursbehovet utreds och att resultaten redovisas för Nordiska rådet.

Inom Nordenutskottets område gjorde Nordiska rådets presidium två framställningar under 1998.

Nordiska ministerrådet hade översänt *en handlingsplan för samarbetet på narkotikaområdet*. Nordiska rådet antog en rekommendation ställd till Nordiska ministerrådet (Framst. 1/1998) att godkänna förslag till samarbetsprogrammet Nordiskt samarbete på narkotikaområdet 1997–2000 samt att Nordiska rådet får de årliga handlingsplanerna för utlåtande.

Den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet hade i januari väckt ett medlemsförslag angående *nordiska godstransporter*. Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet (Framst. 2/1998) att för Nordiska rådet redovisa sin syn på långväga transporter av gods samt behovet av nordisk samordning av godstransporter och därvid särskilt visa hur ministerrådet

- vill samordna och på annat sätt utveckla godstransporterna inom samt till och från Norden,
- därvid ser på utvecklingen av långväga godstransporter på järnväg respektive landsväg,
- vill angripa miljöproblemen inom transportsektorn.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

8 Närområdesutskottet

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar fram till valet var Charlotta L Bjälkebring, Reinoldh Furustrand, Chris Heister, Margareta Israelsson, Inger Koch, Kaj Larsson och Marianne Samuelsson. I oktober valdes till medlemmar Christel Anderberg, Lennart Gustavsson, Matz Hammarström, Chris Heister, Margareta Israelsson, Kaj Larsson och Jan Erik Ågren.

Närområdesutskottet har under 1998 hållit sju möten. I samband med sessionen i Oslo hölls möte med de ministrar som ansvarar för bistånd till närområdet. Den 4–7 augusti företog utskottet en resa till Tallinn och S:t Petersburg och höll möten med estniska medlemmar av den baltiska församlingen respektive med representanter för S:t Petersburgs och Leningradområdets lagstiftande församlingar och nordvästra Rysslands parlamentariska sammanslutning.

Utrikes-, utrikeshandels- och säkerhetspolitik

Mittengruppen väckte i juni ett medlemsförslag om åtgärder för att utveckla marknaderna i Nordens närområden. Närområdesutskottet beslöt efter remissbehandling att precisera mittengruppens förslag, så att rekommendationen speciellt avser "mikroverksamheter", dvs. företag med färre än 50 anställda. I övrigt instämmer utskottet i förslagsställarnas bedömning, att hindren för ökad samhandel och investeringar i närområdena finns inom områdena lagstiftning, administrativ kompetens, kriminalitet, gränspassage, tekniska hinder, information, infrastruktur samt kapitalhantering.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 5) till ministerrådet att identifiera konkreta behov av insatser till gagn för småföretag i närområdena, såväl i form av låneordningar som i form av kompetensutveckling, som på ett ändamålsenligt sätt kan genomföras på nordisk bas, samt att igångsätta aktiviteter som möter de högst prioriterade av dessa identifierade behov.

Barns och ungdomars situation

Ministerrådet lade fram en *Översiktsrapport och handlingsplan för barn och unga i Nordens närområden*. Närområdesutskottet fann vid sin diskussion om ministerrådsförslaget att översiktsrapportens bedömning av barnens situation överensstämde med den beskrivning och de slutsatser som drogs i den rapport som lades fram av utskottets arbetsgrupp till sessionen 1997 om "Barnens villkor och rättigheter i Baltikum och nordvästra Ryssland". Det mest positiva var att ministerrådet knöt ihop möjliga insatser inom social- och hälsovården med insatser på kulturområdet. Förslaget innehöll en omfattande presentation av möjliga insatsområden men saknade konkreta riktlinjer och tidtabell för det praktiska genomförandet, liksom även några uppgifter om budgetkonsekvenser. Det var därför inte en egentlig handlingsplan.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation till regeringarna (nr 12) att koordinera deras insatser i förhållande till barn och unga i Nordens närområde samt att till maj 1999 komma med förslag till vilka delar av den nordiska handlingsplanen de påtar sig finansieringen för.

Ministerrådet rekommenderas (rek. nr 13)

- att anta ministerrådsförslaget som ett ramprogram,
- att för Nordiska rådet presentera en årlig aktionsplan för genomförandet som inkluderar ansvarsfördelning och budgetreservering. Den första handlingsplanen bör finnas Nordiska rådet tillhanda i maj 1999,
- att till Nordiska rådet årligen rapportera framsteg och svårigheter i relation till genomförandet av handlingsplanen,
- att via samarbetsministrarna verka för koordinering av de nordiska ländernas insatser för barn och unga i närområdet samt
- att under utarbetandet av ministerrådets budget för år 2000 bättre möta resursbehovet för genomförandet av handlingsplanen.

På grundval av rapporten från en arbetsgrupp, som letts av Inger Koch, lade Närområdesutskottet fram ett förslag om förebyggande och bekämpning av kriminalitet i Baltikum och nordvästra Ryssland. Utskottet hade vid besök i närområdet och kontakter med sakkunniga orienterats om organiserad kriminalitet, maffialiknande verksamhet, penningtvätt, kontraktsmord, människohandel, organdonation m.m. Brottsligheten ses som ett hot mot demokratiseringen och det påpekas att barn och unga är särskilt utsatta. Utskottet ville särskilt peka på de långa fängelsestraffen och de långa häktningstiderna, också för minderåriga. Utskottet uttalar sin uppskattning för de insatser som görs både multilateralt, t.ex. inom Östersjörådet, och bilateralt, genom sambandsmän och samarbetsavtal på myndighetsnivå, som mellan Finland och Estland respektive Ryssland och mellan Sverige och Ryssland.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation till regeringarna (nr 15) att verka för att alla nordiska länder sluter effektiva bilaterala samarbetsavtal mellan polismyndigheter i Norden, de baltiska länderna och Ryssland.

Ministerrådet rekommenderas (nr 16)

- att i ett framtida samarbete mellan nordiska och baltiska justitieministrar prioritera stöd till brottsförebyggande insatser kopplat till mänskliga rättigheter, härunder också utvecklande av alternativa straffformer för minderåriga, rehabiliteringsprogram för redan straffade, t.ex. genom att säkra nödvändiga resurser till de nordiska brottsförebyggande råden och att rapportera senast vid sessionen 1999,
- att be de nordiska justitieministrarna om särskild rapportering om insatser för bekämpande av ekonomisk kriminalitet i Norden och dess närområden, förslagsvis vid det gemensamma mötet med Baltiska församlingen 1999 eller vid sessionen 1999,
- att i de årliga nordiska narkotikahandlingsplanerna stödja upplysningsinsatser i skolor och föreningar i närområdet, t.ex. genom att stödja produktion och distribution av material samt
- att tillsammans med företagsrepresentanter utreda möjligheten att utveckla en ”code of conduct” för nordiska företag verksamma i närområdet med avseende på att motverka korruption.

Dessutom antog rådet ett *internt beslut* (nr 1) att inom ramen för det existerande stipendiatprogrammet för parlamentariker genomföra ett särskilt program med fokus på brottsförebyggande insatser.

Livsmedels- och konsumentfrågor

Kaj Larsson väckte på våren genom en skrivelse i juni ett medlemsförslag om miljöcertifiering av fisk.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 31) till ministerrådet

- att på tvärssektoriell nivå fortsätta arbetet med att definiera bärkraftigt fiskeri och utveckla kriterier för certifiering,

- att undersöka möjligheterna att införa en nordisk miljömärkning av fisk, omfattande hela processen från fångst till försäljning samt
- att undersöka möjligheten att hantera miljömärkningen av fisk inom ramen för den nordiska miljömärkningen (Svanen).

Vidare rekommenderas att ministerrådet fortsätter med insatser av typ ”Den Gröne Bølgen” för att vitalisera den politiska debatten rörande fiskets bärkraftighet.

Närområdesutskottet instämmer med förslagsställaren i att miljömärkning av fisk eller certifiering av fångstmetoder som bevis att fisket sker under bärkraftiga förhållanden har betydelse både för miljö, fiskerinäring och konsumenter. Det noteras att förslagsställaren är kritisk till de initiativ som tagits av Unilever, Världsnaturfonden och Marine Stewardship Council. Remissinstanserna är till största delen positiva till åtgärder i någon form men deras syn på innehållet och omfattningen av ett certifieringssystem varierar. Utskottet finner att miljömärkningen främst skall gälla för den nordiska marknaden och att avsikten inte är att påverka nordiska företags export till marknader utanför Norden.

Miljö- och energifrågor

Ministerrådet lade fram ett förslag om fortsättningen av den nordiska faciliteten för mjuk finansiering av miljöprojekt i närområdet innebärande att denna facilitet, som inrättades på försök i anknnytning till nordiska miljöfinansieringsbolaget NEFCO 1996, fortsätter till år 2003 med en beloppsram på 35 miljoner DKK per verksamhetsår. Den döps om till Nordiska miljöutvecklingsfonden. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 32) till ministerrådet om *Nordiska miljöutvecklingsfonden* att fastställa ministerrådsförslaget med beaktande av utskottets synpunkter.

Miljöfrågorna utgjorde huvudinnehållet i Närområdesutskottets utskotts-förslag om *Murmanskområdet*, utarbetat på grundval av en rapport av utskottsmedlemmen Hannes Manninen och utskottets egna erfarenheter från en resa till Murmansk i augusti 1997. De nordiska regeringarna och ministerrådet rekommenderas (nr 33) om *arbetsförhållanden för miljöforskare i Ryssland* att i sina kontakter ta upp frågan om tillstånd för nordiska miljöforskare och frågan om transport-, tull- och skatteformaliteter vid ryska gränsen när det gäller miljöforskning och utrustning.

På utskottets förslag antog rådet även en rekommendation om *uppbyggnad av medborgarsamhälle i Murmansk* (nr 34) till ministerrådet

- att utpeka en kontaktperson i Murmansk som fungerar på samma sätt som kontaktpersoner i Arkhangelsk och Petrosavodsk,
- att i sin verksamhet prioritera sådana miljöprojekt i Murmanskområdet som har direkt inverkan på medborgarnas dagliga liv, t.ex. snabba åtgärder i grund- och avfallsvattenproblem,
- att stödja Murmansks administration i miljöfrågor och lagstiftningsarbete på mest ändamålsenliga sätt,
- att på allt sätt stödja uppbyggnaden av ett medborgarsamhälle i Murmansk genom att ge stöd till projekt mellan kommuner och genom att sprida kun-

skap om t.ex. närdemokrati, frivilligorganisationer och jämställdhetsfrågor och genom att ge stöd till kontakter mellan nordiska och ryska frivilligorganisationer i området samt

- att utreda möjligheterna att ge stöd till nya initiativ för skolsystemets utveckling i regionen och särskilt för de samiska barnen angående undervisning i samiska.

Vidare antog rådet ett *internt beslut* (nr 2) att ta initiativ till ett seminarium för Duman i Murmansk och Sametinget om *ursprungsfolkens ställning* och samelagstiftningen samt att ha kontakt med Murmanskparlamentariker t.ex. i samband med rådets stipendieordning.

I utskottets motivering till förslaget ges en sammanfattande beskrivning av miljöhoten i Murmansk, främst radioaktiv strålning från bl.a. kärnreaktorer och utmönstrade ubåtar, industriutsläpp i luft och vatten samt de förändringar i ekosystemet som orsakas av olje-och gasutvinning, gruvdrift, skogsbruk och vattenvägsbygge. Det särskilda påpekandet om ”medborgarnas dagliga liv” har sin bakgrund i utskottets besök i Murmansk, bl.a. på barnsjukhus, där miljöns effekter på hälsan diskuterades.

Som uppföljning av rekommendationerna nr 6/1996 om harmonisering av energibeskattningen och 6/1997 om miljöräkenskap, energi och miljöskatter och mot bakgrund av ministerrådets rapportering därom enades Närområdesutskottet vid sitt möte i Mariehamn i september om ett nytt förslag i dessa ämnen om *genomförande av nordisk miljöräkenskap för energi samt harmoniserade miljöskatter på el*. Dessutom föreslås ett *nordiskt kompetensnätverk för Agenda 21 i Östersjön*.

På grundval av det förstnämnda förslaget antog rådet en rekommendation (nr 36) till de nordiska ländernas regeringar

- att det före år 2001 genomförs en grundlig analys av åtgärder som skall leda till att den nordiska elmarknaden i högre grad blir bärkraftig genom ökad användning av de olika energibärarna. I denna analys bör följande moment vara grundläggande:
- den nordiska marknadens pris på elektricitet skall återspegla de olika energibärarnas miljökostnader,
- de olika energibärarnas fördelar skall utnyttjas, så att energiproduktionen genom året sker på det mest miljövänliga sättet,
- subventioner och andra regler som gynnar användning av icke-förnybara och förorenande energikällor skall reduceras.

Vidare rekommenderas att det före år 2001 genomförs åtgärder på den nordiska elmarknaden för införande av ett enhetligt system där miljökostnaderna prissätts i produktionsledet. (Syftet skall vara att minimera utsläpp av CO₂ och andra klimatgaser),

- att det till år 2001 inrättas en nordisk miljöräkenskap för energi som ett verktyg för att uppnå miljövinster genom optimalt utnyttjande av ländernas energikällor i syfte att begränsa miljöfarliga utsläpp samt
- att det genomförs en konferens under loppet av 1999 som en delrapportering till Nordiska rådet om det pågående arbetet på detta område.

Rekommendationsförslaget baserades på ett förslag till konkretisering och skärpning av rekommendation 6/1997 av utskottets arbetsgrupp för uppföljning av rådets temakonferens i februari 1998 om miljö. I motiveringen till förslaget framhåller utskottet att de tidigare delvis överlappande rekommendationerna kan verka förvirrande och vill ersätta dem med en enda som sammanfattar de åtgärder som lagts fram i de tidigare. Dessutom ingår i det nya rekommendationsförslaget att den gemensamma elmarknaden också skall omfatta Danmark och att det skall skapas ett enhetligt miljöskattesystem, också med hänsyn till utvecklingen på energiskatteområdet i EU.

Rådet antog även en rekommendation (nr 37) till ministerrådet att inrätta ett *nordiskt kompetensnätverk för Agenda 21 i Östersjön* och att 500 000 DKK reserveras för detta arbete. Syftet är att utnyttja Internet för att informera och utbyta idéer på ett mera effektivt sätt om det Agenda 21-arbete som bedrivs nationellt och lokalt och stimulera till aktiviteter på alla nivåer knutna till Agenda 21. Kompetensnätverket skall bli en gemensam satsning av Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet och finansieras med ett anslag om 500 000 DKK på den nordiska budgeten.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

BARNforum den 7–8 december 1999

En av de mest uppmärksammade manifestationerna av Nordiska rådet under 1998 var den stora konferensen BARNforum, som ägde rum på Norra Latin den 8 december och föregicks av en "ungdomens dag" den 7 december, där ett femtiotal ungdomar från Norden och närområdena ställde frågor till ministrar. I själva konferensen deltog ca 200 representanter för regeringar, parlament, myndigheter och frivilligorganisationer i Norden och närområdena.

Tanken att bistå närområdenas mest sårbara invånare, barnen, som särskilt drabbades av konsekvenserna av de ekonomiska omvälvningarna, väcktes inom Närområdesutskottet av Margareta Israelsson, som utsågs till ordförande i den arbetsgrupp utskottet tillsatte och som inkom med sin rapport i slutet av 1997. Rapporten utmynnade i en rekommendation till regeringarna (nr 8/1997) till Nordiska ministerrådet att lägga fram ett handlingsprogram för barn och ungdom i närområdet (se ovan) samt ett internt beslut att anordna en konferens för att belysa och debattera barns och ungas villkor regionalt: i Norden, i Baltikum och i de ryska närområdena. En utgångspunkt skulle vara FN:s barnkonvention.

Plenarkonferensen med Islands förra president Vigdís Finnbogadóttir som ordförande inleddes med anföranden av sir Peter Ustinov, EU-kommissionär Anita Gradin och ambassadör Thomas Hammarberg. Huvudinnehållet i konferensen utgjordes av tematiska rundabordssamtal om våld mellan barn och unga, sexuella övergrepp, ungdomsbrottslighet, miljö och barns hälsa, livsstil och droger, utbildning för alla samt om frågan "vågar vi låta barnen bestämma?". Bordssamtalen leddes av nordiska parlamentariker, från svensk sida Christel Anderberg (ungdomskriminalitet).

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar i Nordiska rådets Europautskott har varit: Carl Bildt (m), Berit Löfstedt (s), Ingrid Näslund (kd) och Nils T Svensson (s). Som ersättare för Carl Bildt har Christel Anderberg (m), Henrik Landerholm (m) eller Göthe Knutson (m) deltagit i Europautskottets möten. Efter valet av ny delegation i oktober har Reynoldh Furustrand (s), Per Erik Granström (s), Lennart Daléus (c) och Sten Tolgfors (m) varit medlemmar av Europautskottet.

De prioriterade områdena för utskottets arbete har under året varit: konsumentpolitiken och livsmedelssäkerheten där resultatet av detta arbete utmynnade i fyra medlemsförslag som behandlades under sessionen och resulterade i sex rekommendationer med konkreta förslag för att öka konsumenternas inflytande och säkerhet, EU:s utvidgning där utskottet bl.a. arrangerade en konferens med deltagande av representanter för ansökarländerna m.fl. och sysselsättningspolitiken där utskottet har följt upp och i dialog med arbetsmarknadsministrarna vidareutvecklat arbetet med den årliga sysselsättningsredogörelsen.

Europautskottet har under året haft fyra möten. Utskottet mötte i samband med sitt möte i Göteborg den 25 februari arbetsmarknadsministrarna för att diskutera uppläggningsen av årets sysselsättningsredogörelse. Till utskottets möte i Färöarna den 25–26 juni hade statssekreterare Knut Rexed inbjudits för att göra en föredragning under temat EU:s inre marknad, skatte- och momsharmonisering. Tema för utskottets möte i Mariehamn den 23–24 september var reformen av EU:s strukturstöd samt reformen av EU:s jordbrukspolitik. Utskottet anordnade i samband med 50:e sessionen i Oslo den 11 november ett seminarium om WTO med anledning av WTO:s 3:e ministerkonferens i USA i början av 1999. Till seminariet hade inbjudits representanter från de nordiska ländernas EU-organ.

Konferensen ”Konsekvenserna av EU:s utvidgning för de nordiska länderna”

Europautskottet har kontinuerligt följt arbetet med EU:s regeringskonferens och beslöt efter avslutandet av regeringskonferensen att närmare följa arbetet med Agenda 2000 och ansökarländernas situation. Mot bakgrund av detta anordnade utskottet den 16 april en konferens i Köpenhamn. Avsikten med konferensen var att fokusera på konsekvenserna av utvidgningen för de nordiska länderna, dels hur de nordiska länderna kan bistå ansökarländerna i deras strävan av leva upp till EU:s krav, dels de handelsmässiga, ekonomiska och politiska konsekvenserna av utvidgningen för de nordiska länderna.

I konferensen deltog förutom representanter från Nordiska rådet även medlemmar av Europaparlamentet, de nordiska parlamentens EU-organ, i Sverige EU-nämnden, och parlamentariker från ansökarländerna. Inför konferensen hade en rapport utarbetats ”EU’s utvidgelse mod øst og Norden – fra prestigepolitik till brobygning?”.

Mot bakgrund av de nordiska ländernas olika anknytningar till EMU, Finland medlem, Sverige och Danmark med i EU men utanför EMU och Island och Norge utanför både EU och EMU, anordnade utskottet ett seminarium i Oslo den 2 juni. Avsikten med seminariet var att fokusera på de handelsmässiga, ekonomiska och politiska konsekvenserna för de nordiska länderna med anledning av de olika anknytningsformerna till EMU.

I seminariet deltog förutom representanter för Nordiska rådet även medlemmar av de nordiska parlamentens EU-organ, i Sverige EU-nämnden, och finansutskott. Inför seminariet hade en analys utarbetats ”Den ekonomiska och monetära unionens betydelse för Norden och dess länder”.

Ärenden under 50:e sessionen

Europautskottet har under året behandlat sex medlemsförslag.

Sysselsättning och arbetsmarknad

För andra gången lämnade nordiska ministerrådet en sysselsättningsredogörelse till Nordiska rådet. Redogörelsen lämnades av statsrådet *Björn Rosengren*. Han underströk i sitt anförande att mycket hänt i omvärlden sedan sysselsättningsredogörelsen skrevs. Den ekonomiska krisen i Asien och Ryssland med påföljande turbulens världen över på de finansiella marknaderna har satt sina spår och osäkerheten inför framtiden har ökat markant men han hävdade att de nordiska ländernas ekonomier i grunden är sunda och därför kommer att stå sig relativt väl i turbulensen.

I sitt anförande hänvisade han till att det nordiska samarbetet på arbetsmarknadsområdet har pågått länge och bygger på många traditioner och att det i stort sett fungerar väl. Men det finns en del hinder i samarbetet som försvårar vardagslivet för medborgarna och därför sammanställer det svenska ordförandeskapet hinderkataloger som består av konkreta företeelser som hindrar ett smidigt samarbete, t.ex. finns sådana hinder i gränsområdena som Öresundsregionen, Kvarnen och vid norsk-svenska gränsen.

Han hänvisade till att 1998 var det första året med den förtida implementeringen av den nya sysselsättningsavdelningen i Amsterdamfördraget och att detta närmast kunde ses som en första försöksperiod där stora framsteg redan gjorts. Dessa riktlinjer ligger i stora stycken väl i linje med sysselsättningspolitiken i de nordiska länderna och har ett stort inslag av de idéer och strategier som karakteriserar arbetsmarknadspolitiken i de nordiska länderna.

Han anförde att för att öka sysselsättningen så måste vi se på de strukturella förändringar som nu sker på de nordiska arbetsmarknaderna och hänvisade till att den svenska regeringen tagit intryck av detta genom att bl.a. göra en departemental förändring som stämmer överens med denna utveckling och kopplar samman arbetsmarknadens och näringslivets funktionssätt med frågor om energi och struktur i stort i samhället. Arbetslösheten är i mångt och mycket strukturell och inte enbart konjunkturell och detta innebär att vi

måste se över våra institutioner så att de bättre kan möta de strukturella förändringarna och kan stödja näringslivet, människor som behöver ny kompetens och stimulera till nya produkter, varor och tjänster och nya marknader.

Europautskottets talesman, *Per Kaalund*, framhöll i sitt inlägg att sysselsättningsredogörelsen förbättrats från föregående år genom att den innehöll information om den aktuella ekonomiska situationen och sysselsättnings-situationen och de initiativ som igångsatts inom ramen för den aktiva sysselsättningspolitik som alla de nordiska länderna för. Han efterlyste dock ett jämförande och värderande element i redogörelsen där effekterna av de olika åtgärderna utvärderas. Detta för att redogörelsen skall fungera som ett redskap för idé- och erfarenhetsutväxling mellan de nordiska länderna, vilket var syftet med Europautskottets initiativ om en årlig sysselsättningsredogörelse.

Den socialdemokratiska gruppens talesman, *Marit Nybakk*, underströk i sitt anförande att rätten till avlönat arbete tillhör de mänskliga rättigheterna. Hon anförde att ett resultatorienterat och konkret arbete för att skapa jobb kommer att vara avgörande för uppslutningen bakom vidareutvecklingen av EU-samarbetet. Europautskottet hade hoppats att den årliga sysselsättningsredogörelsen kunde bilda ett underlag för de nordiska EU-ländernas arbete med sysselsättningsfrågor och tillförsäkra Norden initiativet. Norden har genom olika konjunkturen och med olika utgångspunkter haft en aktiv arbetsmarknadspolitik, vilket också visar sig i sysselsättningsredogörelsen.

Hon underströk betydelsen av utbildning och kunskapsökning som ett aktivt medel för att säkerställa arbetstillfällena och konkurrenskraft. Ökad satsning på vidareutbildning och högre utbildning är också en förebyggande åtgärd för att hindra ungdomsarbetslöshet. Lagstiftad rätt till vidareutbildning och garantier för arbete, utbildning eller arbetskvalificering för ungdom under 25 år är viktiga åtgärder.

I sitt anförande framhävde hon att Luxembourgmötet fäste stor vikt vid strategier för tillväxt i små och medelstora företag. Det är inom dessa områden som tillväxten inom sysselsättningen uppstår. För att öka etableringen av små och medelstora företag krävs bl.a. tillgång till startkapital och ökad satsning på forskning.

Hon varnade i sitt inlägg för att pressen mot ökad flexibilitet genom försämrade anställningsvillkor, fler tillfälliga anställningar, flera människor som arbetar deltid och en ökning av inhyrd arbetskraft kan leda till utstötning från arbetsmarknaden och fragmentera det traditionella förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och undergräva kollektiva löneavtal och därmed stabiliteten i arbetslivet. För att säkra en låg inflation med låga räntor och en kontrollerad löne- och prisutveckling bör de kollektiva avtalens betydelse förstärkas och arbetsgivare, stat och arbetstagare bör ingå i ett förpliktande samarbete som förutsätter att parterna prioriterar den fulla sysselsättningen högst och erkänner betydelsen av en stabil kostnadsnivå. Ett sådant förpliktande samarbete mellan parterna bör kompletteras med klara prioriteringar i statsbudgetarna.

Vänstersocialistiska gruppens talesman, *Lennart Gustavsson*, föreslog som ett möjligt sätt att vidareutveckla sysselsättningsredogörelsen att Europautskottet tidigt på våren kunde fastslå vissa teman som man ville fästa speciell

uppmärksamhet vid. Det skulle möjliggöra en koncentration och fördjupning på dessa frågeställningar. Sådana områden kunde t.ex. vara hur miljöomställningen kan skapa sysselsättning, hur arbetstiden under olika skeden av livet kan anpassas till olika behov och hur arbetet med jämställdhet bedrivs.

Han hänvisade till att det fortfarande finns en social snedrekrytering till de högre utbildningarna och att den i vissa fall t.o.m. ökar. Få av dem som söker sig till högre utbildning med en s.k. arbetarbakgrund tas in och detta är ett problem som skolan och studierådgivningen ännu inte klarat av att lösa.

Han pekade på att flyktingar och invandrare utgör en särskilt utsatt grupp när det gäller arbetslöshet och att deras möjligheter att få en plats i arbetslivet kräver särskilda åtgärder. Han poängterade också att trots att vi i dag lider av en förhållandevis hög arbetslöshet och speciellt en stor långtidsarbetslöshet kommer det i flera nordiska länder att inom en ganska snar framtid råda brist på arbetskraft inom vissa sektorer. Han uttryckte därför tillfredsställelse över att det verkar råda enighet om stora satsningar på utbildning, kompetenshöjning och fortbildning.

Med hänvisning till det förslag om delning av arbete och förkortad arbetstid som den vänstersocialistiska gruppen väckt uttryckte han tillfredsställelse över att det i alla fall var enighet om att olika former av delning av arbete kan ha en positiv effekt på arbetslivet, och han välkomnade att utskottet i sitt betänkande över medlemsförslaget kommit fram till att det i sysselsättningsredogörelsen för 1999 skall redovisas erfarenheter och forskningsresultat om olika flexibilitetsskapande arbetstidsmodeller. Han efterlyste även en beskrivning av konkreta projekt som pågår i de nordiska länderna. Han underströk att man från vänstersocialistiskt håll gärna vill tolka begreppet flexibilitetsskapande arbetstidsmodeller så att det också inbegriper olika former av konkret delning av arbete där arbetstagarnas ställning är starkare.

Mittengruppens talesman, *Elver Jonsson*, framhöll i inledningen av sitt anförande att grunden för varje välfärdssamhälle är att människor är i arbete. Han anförde att det har uppstått en obalans i arbetsmarknaden i och med att man lämnat de traditionella sysselsättningarna och att det därför är viktigt att få en breddad arbetsmarknad som söker sig in på områden där det saknas arbetskraft eller där man tidigare inte har haft verksamheter. Han hävdade att det är en myt att arbetslösheten beror på arbetsbrist och att den i stället beror på brist på lönsamhet i många företag, brist på pengar inom den offentliga sektorn och brister när det gäller att forma regelsystem och organisera arbetslivet.

Han uttryckte tillfredsställelse över att den öppna arbetslösheten minskat i samtliga länder men pekade samtidigt på problemet med långtidsarbetslösheten som finns i alla de nordiska länderna. Detta är ett stort problem inte bara för att det kostar samhället stora pengar utan för att det även bryter ner individen och gör det svårt för den långtidsarbetslöse att återvända till arbetslivet.

Han lyfte fram frågorna om förändring mot lägre skatt på arbetskraft, främjande av nyföretagande och möjligheter för små företag att växa och betydelsen av både den allmänna och den yrkesinriktade utbildningen. Han underströk vikten av en aktiv arbetsmarknadspolitik där yrkesutbildningen prioriteras, en positiv syn på näringslivets roll på arbetsmarknaden där eko-

nomi och arbetsrättsregler ses över och sanerade och sunda statsfinanser där inflationen hålls nere.

Han efterlyste mera konkreta åtgärder för att öka sysselsättningen och mindre verbal strategi. Han framhävde att ministerrådets deklARATIONER om behovet av att förbättra anställbarheten, utveckla företagandan, uppmuntra företag och anställda och stärka jämställdheten i arbetslivet måste följas av konkreta förändringar på arbetsmarknadens områden som gör att det anställs flera, att anställda kan gå vidare till mera kvalificerade uppgifter och att det finns en beredskap att byta yrke.

Konservativa gruppens talesman, *Christel Anderberg*, framhöll i sitt anförande att det inte finns någon global sysselsättningskris. Flera miljoner nya jobb skapas varje dag, men de skapas inte i Norden. Hon efterlyste en analys av detta och en vision för framtiden i ministerrådets redogörelse. Hon efterlyste även en analys av den ekonomiska politikens och näringspolitikens betydelse för skapandet av riktiga, varaktiga jobb.

Hon hänvisade till Europeiska kommissionens guidelines bl.a. när det gäller vikten av att stimulera entreprenörskap genom att åstadkomma ett klimat där företagen kan blomstra. De flesta nya jobben skapas i små och medelstora företag, varför tillväxten hos just dem måste stimuleras, särskilt inom tjänstesektorn, och hon hänvisade till att kommissionens beskrivning av Europas oförmåga att skapa tillräckligt många nya jobb, otillräckligt utbildad arbetskraft och oförmåga att anpassa sig till nya strukturer gäller Norden i synnerhet.

Med hänvisning till riktlinjerna poängterade hon nödvändigheten av att förbättra anställbarheten, utveckla företagandan, sätta upp mål för att minska den totala skattebördan och undersöka lämpligheten av att sänka momsen på arbetskraftsintensiva tjänster.

Hon konstaterade att det i ministerrådets redogörelse sägs att det i alla de nordiska länderna finns program för hur företagandet kan förenklas i syfte att skapa goda förutsättningar och efterlyste konkreta åtgärder som syftade till detta och avslutade med att från den konservativa gruppens sida föreslå att den årliga sysselsättningsredogörelsen bör lämnas som en samlad produkt från arbetsmarknads-, finans-, miljö- och näringsministrarna för att få en heltäckande bild av sysselsättningssituationen. Det är ju inte genom sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitik som man skapar nya jobb och får ner arbetslösheten utan det sker främst genom den ekonomiska politiken och näringspolitiken.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

Sysselsättning och arbetsmarknad

Europautskottet har under året behandlat sex medlemsförslag.

I enlighet med ett förslag väckt av den socialdemokratiska gruppen om att *upprätta ett nordiskt analys- och idéutvecklingsinstitut för sysselsättnings- och näringslivsutveckling* antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 6) att genomföra en utredning av organisation och kompetens hos existerande forsknings- och analysinstitutioner inom arbetsmarknads-

och näringslivspolitikerna och framlägga förslag om hur man kan etablera ett nordiskt nätverk inom detta område.

I enlighet med medlemsförslag väckt av den vänstersocialistiska gruppen om *delning av arbete och förkortad arbetstid* antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 7) om att man i sysselsättningsredogörelsen 1999 redovisar erfarenheter från och forskningsresultat om olika flexibilitets-skapande arbetstidsmodeller.

Europautskottet har även behandlat ett ministerrådsförslag om ändring av 1993 års överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer som utmynnade i en rekommendation (nr 8).

Livsmedels- och konsumentfrågor

Europautskottets arbete med livsmedels- och konsumentfrågor har under året utmynnats i fyra utskottsförslag på detta område.

I enlighet med förslaget om att *stärka konsumenternas ställning i Norden, EU och WTO* antog rådet en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 25) om att arbeta för att krav om konsumentpolitiska hänsyn beaktas i alla sektorer och även i näringslivet. Regeringarna rekommenderas även att samarbeta om att påverka besluten i EU:s ministerråd så att Amsterdamtraktatets nya bestämmelser om konsumentskydd i realiteten inarbetas i alla rättsakter och tolkas generöst med hänsyn till konsumentskydd samt att konsument- och patientorganisationer involveras i arbetet för att säkra konsumenternas intressen och att konsumenternas intressen beaktas i högre grad i nästa förhandlingsrunda i WTO. Rådet antog även en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 26) om ekonomiskt stöd för att involvera de nordiska konsumentorganisationerna i förberedelserna av möten inom ramen för EU och WTO.

Utskottsförslaget om *bättre varudeklarationer och märkning i Norden och EU* resulterade i en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 27) att de i Norden och EU arbetar för att alla varor i detaljhandeln förses med fullständiga innehållsdeklarationer och eventuellt med märkning, att deklara- tions- och märkningssystemen bygger på den högsta informationsnivån och att informationsinsatser genomförs för att sprida kännedom om de olika märkningarna och beteckningarna i varudeklarationer samt att arbeta för att förbättra informationsutväxling och varningssystem om farliga produkter och förbättra kontrollen av livsmedelsproduktionen. Rådet antog även en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 28) att fortsätta utvecklingen av antalet produktgrupper som omfattas av Svanenmärkningen.

Det tredje utskottsförslaget, om *livsmedelslagstiftning i Norden och EU*, resulterade i en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 29) att arbeta för att all lagstiftning i EU görs med hänsyn till artikel 152 och 153 i Amsterdamtraktatet och Europeiska rådets förklaring om livsmedelssäkerhet, att de som utgångspunkt motsätter sig att EG:s positivlistor för tillsatser till livsmedel utvidgas men att de godkänner bättre och säkrare tillsatser som ersätter redan godkända men mera ohälsosamma tillsatser samt att de arbetar

för att säkra en hälsosam, miljövänlig och etiskt acceptabel produktion av livsmedel.

Det fjärde utskottsförslaget, om *marknadsföring i IT-samhället*, resulterade i en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 30) att i samarbete rikta en framställan till EU om att kommissionen bör utarbeta en analys av betydelsen av handeln via Internet avseende konsumentskydd med syfte att införa ett begrepp om god marknadsföringsetik i EU och globalt.

Statusrapport om EU

Nordiska ministerrådets statusrapport om samsamarbetssektorernas arbete med EU/EES-frågor debatterades för första gången i plenum.

Europautskottets talesman, *Einar Steensnæs*, framförde i sitt inlägg sin tillfredsställelse över att det skett en rad framsteg när det gällde samordningen inom Nordiska ministerrådet av EU/EES-relaterade frågor. Han ansåg, liksom övriga talare, att samarbetet inom konsument- och livsmedelssektorn är ett mycket gott exempel på hur samarbetet kan bedrivas på ett effektivt och fruktbart sätt. Han gav också uttryck för att utskottet avser att inte enbart fästa uppmärksamheten vid samordningen inom ministerrådssekretariatet utan även den nordiska koordinering av regeringarnas aktiviteter som sker utanför Nordiska ministerrådets ramar, t.ex. inom ramen för WTO.

Ministerrådets talesman, *samarbetsminister Ole Norrback*, redovisade de allmänna målsättningar som funnits för att påverka utformningen av den europeiska agendan i frågor där de nordiska länderna har ett gemensamt intresse, nämligen att ta initiativ i sådana frågor, att eftersträva en samstämmig implementering av direktiven från EU och EES samt att fungera som en brobyggare mellan de nordiska länder som är medlemmar av EU och de som ingår i EES-samarbetet.

Den socialdemokratiska gruppens talesman, *Reynoldh Furustrand*, underströk betydelsen av att de nordiska länderna samarbetar om Europafrågor. Vi kan gå i spetsen i EU när det gäller miljö, sysselsättning, arbetsmiljö, konsumentfrågor och öppenhet. Nordiska synpunkter kan få större genomslagskraft i EU om de nordiska länderna koordinerar sina insatser. I ett framtida utvidgat EU med kanske upp till 30 medlemsländer kommer samarbete att bli en nödvändighet och här är de nordiska länderna varandras naturliga partner på en lång rad områden. Vi har också fördelen att vi med Nordiska rådet och nordiskt samarbete redan har institutioner och ett samarbete etablerat.

Han underströk Nordiska rådets och Europautskottets viktiga roll för att sätta fokus på de överordnade politiska frågorna och medverka till att formulera gemensamma nordiska prioriteringar. Han tog som exempel det framgångsrika arbetet som Europautskottet gjorde vid EU:s regeringskonferens genom att under hela konferensen hålla kontakt med de nordiska chefsförhandlarna och ministrarna för att säkerställa att samarbete skedde på nordisk grund.

Mittengruppens talesman, *Jens Rohde*, underströk vikten av att det finns ett forum där EU- och EES-länderna kan mötas, diskutera och påverka de andra länderna i de frågor där vi är överens. När vi når enighet har vi en

förpliktelse mot medborgarna i de nordiska länderna att söka maximalt inflytande.

Han hälsade med tillfredsställelse statsministrarnas initiativ inom energisektorn där de tagit kontakt med övriga Östersjöländer med anledning av utvecklingen av elektricitets- och gasnätverket och uppmanade samtidigt ministrarna att aktivt se på andra områden där initiativ till samarbete inom Östersjöområdet kan tas där ömsesidiga intressen finns, t.ex. miljö-, konsument-, arbetsmarknads-, handels-, närings-, jordbruks- och utbildningspolitik.

Han avslutade med att på mittengruppens vägnar uppmana de nordiska ländernas regeringar att tillsammans försöka utveckla närhetsprincipen som, inte minst efter tysk uppmaning, nu finns implementerad i Amsterdamtraktaten.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

Europautskottets utfrågning om WTO

I samband med Nordiska rådets 50:e session anordnade Europautskottet den 11 november en utfrågning med Norges utrikesminister Knut Vollebæk och Finlands Europaminister Ole Norrback om WTO. Avsikten med utfrågningen var att inför WTO:s 3:e ministerkonferens under första halvåret 1999 få möjlighet att diskutera de möjligheter och svårigheter som kunde förutses vid förhandlingarna.

Till utfrågningen hade även inviterats representanter för de nordiska ländernas EU-organ, i Sverige EU-nämnden.

Arbetsgrupper

Europautskottets arbetsgrupp för konsumentpolitik avslutade under året sitt arbete med att lägga fram fyra förslag som utskottet ställde sig bakom. Utskottsförslagen behandlades under 50:e sessionen och utmynnade i sex rekommendationer till de nordiska regeringarna eller Nordiska ministerrådet (se ovan).

Utskottets arbetsgrupp om Nordiska industrifonden har under året fortsatt sitt arbete. Arbetsgruppens mandat är att göra en politisk värdering av om Nordiska rådet önskar anmoda Nordiska ministerrådet att prioritera industriell forskning och utveckling genom att bevara Nordiska industrifonden på budgeten och eventuellt omformulera de politiska målsättningarna eller om Nordiska rådet vill anmoda Nordiska ministerrådet att lägga ner Nordiska industrifonden.

10 Kontrollkommittén

Medlemmar och möten

Svensk medlem och tillika ordförande för Nordiska rådets kontrollkommitté har varit Anita Johansson (s) som efter valet av ny delegation efterträddes av Eva Johansson (s).

Kontrollkommittén har under året haft fem möten och i samband med möte i Helsingfors gjort ett studiebesök hos det nybildade Nordens institut i Finland.

Verksamheten under 1998

Kontrollkommitténs huvudsakliga uppgift är att utöva den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras över Nordiska ministerrådets budget inklusive de nordiska institutionerna, utföra särskilda kontrolluppgifter, kontrollera och godkänna årsredovisningar och revisionsberättelser inom ministerrådets verksamhetsområde samt granska rådets redovisningar och revisionsberättelser.

År 1996 tillsatte de nordiska ländernas riksrevisioner en arbetsgrupp för att göra en översyn i syfte att förbättra och effektivisera revisionen av den verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel. Kontrollkommittén har under året följt detta arbete och lämnat ett yttrande till riksrevisionerna över arbetsgruppens förslag.

Kommittén har under året granskat revisionsrapporter rörande Nordiska rådets, Nordiska ministerrådets och Nordiska kulturfondens verksamheter och räkenskaper. I syfte att följa upp att de nordiska institutionernas verksamhet ligger i linje med de politiska prioriteringar som ligger bakom medelsfördelningen i budgeten för det nordiska samarbetet genomför kommittén studiebesök vid olika nordiska institutioner. Under året har kommittén av tidsskäl endast haft möjlighet att genomföra besök hos Nordens institut i Finland.

Kommittén har funnit det lämpligt att komplettera den granskning som genomförs på grundval av inkommen rapportering genom särskilda granskningsprojekt, s.k. kontrolluppgifter. Kontrolluppgiften 1998 har avsett Nordiska ministerrådets insatser för koordinering av de nordiska ländernas bistånd m.m. till länderna i Nordens närområde och har avsett huruvida samordningen av insatserna från de nordiska länderna i de tre baltiska staterna och nordvästra Ryssland är tillfredsställande och vilken roll Nordiska ministerrådet bör spela i detta sammanhang.

Kontrollkommittén har under året fortsatt arbetet med effektivitetsgranskningen av rådets verksamhet och konstaterat att utskotten och presidiet i ökande grad arbetar med ad hoc-grupper eller rapportörer för olika frågor eller projekt. Detta ökar enligt kommitténs uppfattning behovet av kommunikation inom och mellan rådsorganen. Kommittén avser att överväga erfarenheterna av denna utveckling och hur rådet bäst skall kombinera initiativförmåga och engagemang med den förankring i rådsorganen som är en förutsättning för genomslagskraft i de nordiska parlamenten och i det nordiska samarbetet.

1998 års kontrolluppgift

Mot bakgrund av att Nordiska ministerrådet år 1994 beslutade om vissa principer för den samnordiska verksamheten i Nordens närområden och den rapport Nordisk närområdesstrategi, som lades fram år 1996 med rekom-

mendationer för att få till stånd en samlad nordisk närområdespolitik avsåg kontrolluppgiften för 1998 Nordiska ministerrådets insatser för koordinering av de nordiska ländernas bistånd m.m. till länderna i Nordens närområden.

Kontrollkommittén fann det angeläget att undersöka huruvida samordningen av sådana insatser är tillfredsställande och vilken roll Nordiska ministerrådet bör spela i detta sammanhang. Som underlag för sina bedömningar lät kommittén en konsult genomföra en analys av koordineringen av de multilaterala och bilaterala nordiska insatserna inom sektorerna hälsa och miljö i Lettland.

Kommittén konstaterade att samordningen av de gemensamma och bilaterala nordiska insatserna i Lettland var god, och inom miljösektorn mycket god, men lämnade vissa förslag i syfte att förbättra de nordiska regeringarnas samordning av biståndsinsatser i Nordens närområde. Dessa förslag utmynnade i en rekommendation (nr 23) med förslag till de nordiska ländernas regeringar om åtgärder för att förbättra samordningen av insatserna i Nordens närområden.

Revisionsberättelser

Kommittén har granskat revisionsrapporter rörande Nordiska rådets, Nordiska ministerrådets och Nordiska kulturfondens verksamheter och räkenskaper. Den har med tillfredsställelse kunnat konstatera att ett omfattande arbete igångsatts i syfte att stärka de ekonomiska och administrativa rutinerna på olika nivåer och att förbättra styrning och uppföljning inte minst beträffande institutioner och projekt. Kommittén noterar dock att generella brister och problem fortfarande kvarstår och uppmanar därför Nordiska ministerrådet och dess sekretariat att fortsätta arbetet med att reformera budget- och styrsystem. Med anledning av kommitténs betänkanden över revisionsberättelserna antog rådet två yttranden (nr 1 och 2).

11 Informationsfrågor

Den allmänna informationen om Nordiska rådet handhas av rådssekretariatet i samarbete med de nationella delegationerna och Nordiska ministerrådets informationsavdelning.

Presidiets informationsgrupp har fortsatt arbetet med att genomföra intentionerna i den gemensamma informationsstrategin för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Svensk medlem i arbetsgruppen har fram till valet varit Sten Svensson (m), därefter har Kent Olsson (m) varit svensk medlem i gruppen.

Gruppen har under året fortsatt att arbeta med de tre huvudområdena som fastlagts i den gemensamma informationsstrategin för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet: tidningen Politik i Norden, nyhetsfaxet och Nordiska rådets hemsida. Under året har beslut fattats om ett fördjupat samarbete mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i form av en gemensam informationsavdelning som kommer att träda i kraft den 1 mars 1999.

Svenska delegationen har fortsatt och utvecklat samarbetet med Föreningen Nordens "Arena Norden" om den löpande informationsverksamheten, bl.a. genom gemensamma arrangemang.

Journaliststipendier

Nordiska rådet delar årligen ut ett stipendium till journalister i vart och ett av de nordiska länderna. Stipendiet har inrättats för att ge journalister möjlighet att rapportera om förhållandena i de nordiska länderna och om nordiskt samarbete.

1998 var stipendiesumman för Sveriges del 70 000 DKK. Stipendiesumman delades av fem journalister för projekten:

- att undersöka hur de nordiska länderna sköter samordningen av sin EU-politik,
- att undersöka varför det främlingsfientliga Dansk Folkeparti gick framåt i valet trots den goda ekonomin,
- att göra en studie av sjukvård och äldreomsorg i de nordiska länderna. Vad skiljer och vad förenar? Finns det något att lära av varandra och gör man i så fall det?,
- att undersöka det polisoperativa samarbetet mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland,
- att kartlägga de nordiska ländernas ekonomiska engagemang i de baltiska staterna avseende ekonomiska investeringar, handel och bistånd.

12 Nordiska rådets litteraturpris, musikpris och natur- och miljöpris

Nordiska rådet delar ut tre priser: ett litteraturpris, ett musikpris och ett natur- och miljöpris. Prissumman för alla priser är 350 000 danska kronor.

Litteraturpriset

Nordiska rådets litteraturpris inrättades av de nordiska ländernas regeringar år 1961 och delades ut första gången år 1962. Sedan 1962 delas litteraturpriset ut varje år till en nordisk författare för ett skönlitterärt verk på ett av de nordiska ländernas språk. Avsikten med priset är att öka intresset för grannländernas litteratur och språk samt för den nordiska kulturgemenskapen. Pristagaren utses av en nordisk bedömningskommitté. Svenska medlemmar i kommittén var 1998 författaren Heidi von Born och fil.dr Ebba Witt-Brattström.

Vid en ceremoni på Göteborgsoperan den 26 februari 1998 i samband med Nordiska rådets temakonferens 1998 om miljö delades Nordiska rådets litteraturpris 1998 ut till den finländska författaren Tua Forsström för diktsamlingen Efter att ha tillbringat en natt bland hästar.

Från Sverige nominerade verk var romanen Huset vid Flon av Kjell Johansson och diktsamlingen Fågeljägarna av Lennart Sjögren.

Nordiska rådets musikpris delades första gången ut 1965 för skapande och utövande tonkonst, då vartannat år. Sedan 1990 delas priset ut varje år, vartannat för det skapande musikområdet till verk av en nu levande nordisk kompositör, och vartannat till det utövande musikområdet. NOMUS tillsätter varje år en nordisk bedömningskommitté bestående av fem medlemmar från de nordiska länderna som utses på grundval av de musikområden som skall bedömas. Den svenske medlemmen för 1998 års musikpris var musikvetaren Odd Sneeggen.

Den 26 februari 1998 delades Nordiska rådets musikpris 1998 ut till den norske komponisten Rolf Wallin för hans konsert för klarinett och orkester från 1995/96. Priset delades ut i samband med Nordiska rådets temasession om miljöfrågor den 26 februari 1998. Prisceremonin ägde rum på Göteborgsoperan.

Natur- och miljöpriset

1994 beslöts att upprätta Nordiska rådets natur- och miljöpris vid sidan av de två kulturprisen. Enligt stadgarna kan priset ges till en person som har gjort en anmärkningsvärd insats för natur- och miljövården i Norden eller till en grupp människor, en organisation, ett medium, ett företag eller en institution som i sin verksamhet har lyckats integrera hänsyn till naturen på ett speciellt berömvärd sätt.

Den 11 november 1998 i samband med Nordiska rådets session i Oslo delades Nordiska rådets natur- och miljöpris 1998 ut till projektet Jordvegsvernd. Projektet med dess ledare dr Ólafur Arnalds hade gjort en enastående förmedling av kunskapen om jorderosionen i Island och nödvändigheten av att skydda odlingsjorden såväl i Norden som i övriga världen.

De svenska medlemmarna i priskommittén var år 1998 generaldirektör Valfrid Paulsson och vice talman Görel Thurdin.

Rekommendationer

Rek. 3/1998 Budgeten för det nordiska samarbetet 1999 (B 180/p)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejdet med budgetprocessen mellem Rådet og
Ministerrådet udbygges og forbedres i en løbende dia-
log

at Ministerrådet i sit budgetarbejde tager tilbørligt
hensyn til Rådets ønsker, som de fremgår af de af Rå-
det fremsatte rekommandationer

at gennemføre følgende ændringer i budgetforslaget
for 1999:

- forøge midlerne til 1000 Nordisk Kulturfond med
1,5 mio. DKK
- forøge midlerne til 1010 Nordisk idrætssamarbejde
med 100.000 DKK
- forøge midlerne til 1011 Nordiske Ungdomskomi-
téer med 250.000 DKK
- forøge 1112 Elevudveksling mellem Vestnorden
og det øvrige Norden med 300.000 DKK
- forøge 1140 Nordisk Sprognævn med 800.000 DKK
- forøge 1142 Nordmål med 100.000 DKK
- forøge 1166 Nordisk Komité for Bioetik med 500.000
DKK og forny komitéens mandat
- forøge 2000 Levnedsmidler med 2 mio. DKK
- forøge 2200 Projektmidler til narkotikasamarbejde
med 90.000 DKK
- forøge 6009 Støtte til den frivillige sektor med
200.000 DKK
- afsætte 1 mio. DKK til brug for istandsættelse af
kulturhusene i Tórshavn og Reykjavik
- afsætte 1,16 mio. DKK til et pilotprojekt vedr.
Nordplus-mini
- reducere 1070 Tværsektoriel projektvirksomhed
med 1 mio. DKK
- reducere 2801 Nordisk Industrifond med 1,5 mio.
DKK

- forskyde det arktiske forskningsprogram 1 år til perioden 1999–2003 under henvisning til, at det knapt er kommet i gang i 1998, og derfor uden at røre programmets samlede volumen på 30 mio. DKK reducere programmet med 5,5 mio. DKK i 1999

1998/99:NR1
Bilaga 1

at i arbejdet med budgetforslaget for år 2000 prioritere en yderligere indsats inden for følgende områder:

- børn og unge i Norden og Nordens nærområder
- sprogsamarbejde
- narkotikasamarbejde
- kriminalitetsbekæmpelse
- forbrugerspørgsmål

at i øvrigt tilgodese de synspunkter der fremføres i præsidiets betænkning.

Rek. 4/1998

**MAI-avtalet (Multilateral Agreement on Investment)
(A 1178/p)**

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att principiellt eftersträva ett multilateralt investeringsavtal snarare än ett överskådligt system av bilaterala avtal

att verka för att ett MAI-avtal framförhandlas med deltagande av så många länder som möjligt

att verka för att ett MAI-avtal faller inom ramen för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling

att i fortsatta förhandlingar beakta vad som anförs i detta betänkande om behovet av skydd för bl.a. miljön, arbetstagarnas rättigheter och kulturvärden, samt att nuvarande standarder inte sänks

att under förhandlingsprocessen stimulera en offentlig debatt med deltagande av industri-, arbetstagar-, miljö-, u-lands- och andra berörda organisationer.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at identificere konkrete behov for indsatser til gavn for mikrovirksomheder i nærømråderne, såvel i form af låneordninger som i form af kompetenceudvikling, som hensigtsmæssigt vil kunne gennemføres på fællesnordisk basis.

at iværksætte aktiviteter, som vil imødekomme de højst prioriterede af de identificerede behov.

**Rek. 6/1998 Nordisk netværk for analyse og idéudvikling om
beskæftigelses- og erhvervs politikken (A 1171/euro)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Mininisterråd

at gennemføre en udredning af organisation og kompetence hos eksisterende forsknings- og analyseinstitutioner indenfor beskæftigelsespolitikken og erhvervs politikken og ud fra resultaterne af et sådant udredningsarbejde stille forslag om, hvordan man kan etablere et nordisk netværk, som skal stimulere analyse og idéudvikling på dette område.

**Rek. 7/1998 Fleksibilitetsskabende arbejdstidsarrangementer (A
1179/euro)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at man i beskæftigelsesredegørelsen 1999 inddrager erfaringer fra og forskningsresultater om forskellige fleksibilitetsskabende arbejdstidsarrangementer, bl.a. tidskontoordninger, uddannelsesorlov og forskellige andre former for orlovsordninger.

**Rek. 8/1998 Ændring af overenskomst af 1993 om fælles nordisk
arbejds marked for visse grupper inden for sundheds-
væsenet og veterinærvæsenet (B 173/euro)**

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at godkende ændring af overenskomst af 1993 om fælles nordisk arbejds marked for visse grupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet.

Rek. 9/1998 **Nordiske samordningsregler angående pensionsrettigheter (A 1169/nord)** 1998/99:NR1
Bilaga 1

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at undersøge behovet for en udvidet samordning af
national lovgivning mellem de nordiske land
vedrørende pensionsregler og vurderingskriterier for
udbetaling af pension, og at resultaterne lægges frem
til drøftelse i Nordisk Råd.

Rek. 10/1998 **Forbedret adgang til individuel handicapkørsel
(A 1172/nord)**

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer
at finde løsninger i de respektive lande til at forbedre
adgangen for medborgere i Norden til individuel
handicapkørsel, færdtjänst, eller tilsvarende service.

Rek. 11/1998 **Handlingsplan för bygg- och bostadssektorn
(B 166/nord)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att fastställa handlingsplanen för bygg- och bostads-
sektorn 1998–2001 i enlighet med ministerrådsförslag
B 166/nord, innebärande att den framtida inriktningen
av verksamheten främst är bostadssocial och att insat-
ser vad gäller bärkraftig utveckling av bygg- och bo-
stadssektorn i första hand begränsas till projekt där
miljö- och hälsoaspekter betonas, samt
att utarbeta årliga aktivitetsplaner samt att i årsberät-
telsen rapportera till Nordiska rådet om bedriven verk-
samhet.

Rek. 12/1998 **Koordinering av insatser för barn och unga i Nordens
närområden (B 184/när)**

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regering-
arna
att koordinera sina insatser i förhållande till barn och
unga i Nordens närområde samt att till maj 1999
komma med förslag till vilka delar av den nordiska
handlingsplanen de påtar sig finansieringen för.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att anta det föreliggande ministerrådsförslaget som ett ramprogram för att förbättra barns och ungas situation i Nordens närområden

att för Nordiska rådet presentera en årlig aktionsplan för genomförandet som inkluderar ansvarsfördelning och budgetreservering. Den första handlingsplanen bör vara Nordiska rådet till handa i maj 1999.

att till Nordiska rådet årligen rapportera framsteg och svårigheter i relation till genomförandet av handlingsplanen

att via samarbetsministrarna verka för koordinering av de nordiska ländernas insatser för barn och unga i närområdet

att under utarbetandet av Nordiska ministerrådets budget för år 2000 bättre möta resursbehovet för genomförandet av handlingsplanen.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att genomföra de planerade insatserna såsom redovisat i ministerrådsförslaget B 174/nord samt i enlighet med förslaget till budget för ministerrådet 1999

att samarbetsministrarna innan juni 1999 presenterar en sektorövergripande, långsiktig handlingsplan inklusive tidtabell för motverkandet av segregation, rasism och främlingsfientlighet där följande områden ingår: opinionsbildning och förändring av attityder; forskningssamarbete för kartläggning av rasistiska nätverk i Norden; samarbete med och stöd till frivilliga organisationer; insatser riktade till barn och unga; samverkan inom lagstiftning och rättsarbete.

Nordiska rådet rekommenderar nordiska regeringar:

att verka för att alla nordiska länder sluter effektiva bilaterala samarbetsavtal mellan polismyndigheter i Norden, de baltiska länderna och Ryssland.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet:

att i ett framtida samarbete mellan nordiska och baltiska justitieministrar prioritera stöd till brottsförebyggande insatser kopplat till mänskliga rättigheter, härunder också utvecklande av alternativa straffformer för minderåriga, rehabiliteringsprogram för redan straffade, t.ex. genom att säkra nödvändiga resurser till de nordiska brottsförebyggande råden. Status för samarbetet ges senast vid sessionen 1999

att be de nordiska justitieministrarna om särskild rapportering om insatser för bekämpande av ekonomisk kriminalitet i Norden och dess närområden, förslagsvis vid det gemensamma mötet med Baltiska församlingen 1999 eller vid sessionen 1998

att inom ramen för de årliga nordiska narkotikahandlingsplanerna stödja upplysningsinsatser i skolor och föreningar i närområdet, t.ex. genom att stödja produktion och distribution av material

att tillsammans med företagsrepresentanter utreda möjligheten av att utveckla en "code of conduct" för nordiska företag verksamma i närområdet, med avseende på att motverka korruption.

Rek. 17/1998 Strategi för samarbete med frivilligsektorn (B 178/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra föreliggande strategi för samarbete med frivilligsektorn samt att redovisa hur samarbetet framskrider genom årlig rapportering till Nordiska rådet

att ministerrådet i dialog med Nordiska rådet preciserar kriterier för vilken typ av organisationer som kan omfattas av samarbetet samt presenterar en förteckning över organisationer som omfattas av samarbetet

att delge Nordiska rådet redogörelsen över det sektorspecifika samarbetet med frivilligorganisationerna samt tillhörande verksamhetsplan och budget.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att regelsystemet för Nordiska rådets musikpris vidgas på så sätt att det tar fasta på de alltmer snabba förändringarna inom musikvärlden

att skapa flexibla och öppna stadgar som både medger en följsamhet och aktualitet och ger mer substans till nomineringarna och utnämningarna av framtida pristagare

att de yttre ramarna om belöning för konstnärlig gärning behålls, men en modernisering och flexibilitet av regelsystemet åstadkoms genom en ”uppluckring” av reglerna så att en tonsättare kan nomineras för mer än ett enda verk, samt att den nu gällande uppdelningen på vartannat år för det skapande musikområdet och vartannat år för det utövande musikområdet upphör för att ge Nordiska musikkommittén (NOMUS) utrymme för en friare avvägning för valet av pristagare

att utvidgning av regelsystemet fortsatt utesluter icke konstnärlig verksamhet

att Nordiska musikkommittén tillsammans med Nordiska rådet skall rådfrågas i arbetet kring den föreslagna ändringen av regelverket.

Rek. 19/1998 Samordnet lovgivning på ophavsretsområdet (A 1166/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
at tage initiativ til at de nordiske regeringer iværksætter en samordnet lovgivning på ophavsretsområdet, som sikrer en rationel afregning til rettighedshaverne til fordel for en mere udbredt anvendelse af de nordiske TV-stationers arkivstof.

Rek. 20/1998 Strategimodell för nordisk kulturpolitik (B 172/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. *att* år 1999 föra en kulturpolitisk dialog mellan rådets och ministerrådets fackliga respektive politiska nivå på hela kulturområdet om nordisk kulturpolitik som ger ett politiskt innehåll till ministerrådsförslagets strategimodell

2. *att* på en tidig tidpunkt 1999 i budgetprocessen inför år 2000 samråda med rådet om prioriteringarna på kulturområdet

3. *att* ministerrådet årligen avger en rapport till rådet om verksamhetsplan, tidsplan och budgetplan för strategin.

1998/99:NR1
Bilaga 1

Rek. 21/1998 Nordisk överenskommelse om etablering av fria skolor (A 1167/nord)

Nordiska rådet hemställer till de nordiska ländernas regeringar

att det inleds ett arbete för att förverkliga en nordisk överenskommelse som ger föräldrar rättigheten att fritt välja skola för sina barn och som tillåter etablering av fria skolor och ger dem finansiella villkor som gör det möjligt att driva en god skolverksamhet också vid de fristående skolorna.

Rek. 22/1998 Nordisk språkpolitik (B 177/nord, A 1182/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. *att* samtliga huvudmålsättningar, delmålsättningar samt förslag till åtgärder som framgår av ministerrådsförslaget genomförs

2. *att* i utarbetande av en ny handlingsplan om Nordmål beakta de synpunkter som utskottet framfört och fortsatt samråda med Nordiska rådet.

Rek. 23/1998 Nordisk forskningspolitisk strategi (B 171/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fastställa ministerrådsförslag B 171/nord om en nordisk forskningspolitisk strategi, med beaktande av de synpunkter som framförts av Nordenutskottet.

Rek. 24/1998 Samordning av biståndsinsatser i Nordens närområden (A 1190/k)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att överväga de i sex punkter angivna åtgärderna för att förbättra samordningen av de nordiska regeringarnas insatser i Nordens närområde genom

- ett mer systematiserat informationsutbyte
- *att* underlätta de lettiska myndigheternas samordning av egna och andra länders insatser
- *att* utveckla de nordiska finansieringsinstitutionerna

- att förstärka dialogen på nordiskt plan i policyfrågor
- en stärkt politisk dialog mellan de nordiska och de baltiska staterna
- att beakta de särskilda behoven i fråga om samordning av biståndsinsatser i Ryssland

att i lämplig form, och senast inför Nordiska rådets 51:a session, för rådet redovisa resultatet av dessa överväganden.

Rek. 25/1998 Tiltag for at styrke forbrugernes stilling i Norden, EU og WTO (A 1173/euro)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at arbejde for at alle sektorer inddrager krav om forbrugerpolitiske hensyn, f.eks. således at man inden for forskellig politikområder (f.eks. miljø-, social- og bygge-boligpolitik) tager hensyn til forbrugeren, at forbrugerpolitikken inddrages som en del af velfærdsmodellen, og at man tilskynder nordisk erhvervsliv til at producere varer, som tager et stort forbruger- og miljøhensyn, hvilket på længere sigt vil kunne være en konkurrencefordel,

at samarbejde om at påvirke beslutningerne i EU's forbrugerministerråd og øvrige ministerråd, således at Amsterdamtraktatens nye bestemmelser om forbrugerbeskyttelse reelt inddrages i alle retsakter og tolkes vidtgående i retning af forbrugerbeskyttelse,

at arbejde for at inddrage forbruger- og patientorganisationer i arbejdet for at sikre forbrugernes interesser,

at i næste forhandlingsrunde i WTO i større grad lægge vægt på forbrugerinteresser.

Rek. 26/1998 Inddragelse af nordiske forbrugerorganisationer i forberedelser af møder i EU og WTO (A 1173/euro)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at der på Nordisk Ministerråds budget 2000 afsættes 500.000 DKK til at inddrage de nordiske forbrugerorganisationer i forberedelser af møder i EU og WTO.

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at de i Norden og EU arbejder for, at alle varer i detailhandelen forsynes med fyldestgørende deklaration og evt. mærkning. Dette krav skal omfatte alle varegrupper, således også levnedsmidler,

at arbejde for at deklara-tions- og mærkningsregler kommer til at bygge på det højeste oplysningsniveau og sikrer forbrugernes ret til fyldestgørende mærkning, *at* der gennemføres en kontinuerlig informationsindsats for at forbrugerne lærer de forskellige mærker og betegnelser i deklarationer at kende,

at arbejde for at forbedre informationsudveksling og advarselssystemer (som f.eks. EU's skaderapporteringssystem Rapex) om farlige produkter og gøre sådanne systemer tilgængelige for forbrugere og forbrugerorganisationer samt at forbedre kontrollen med særlig produktion af fødevarer.

Rek. 28/1998 Udvikling af antallet af produktgrupper som omfattes af Svanemærket (A 1174/euro)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at fortsætte udviklingen af antallet af produktgrupper som omfattes af Svane-mærket og i den forbindelse fremme udredninger om særlige miljømæssige problemstillinger ved produkter samt udarbejde en informationsstrategi som rækker længere end 1998 og bl.a. indeholder en fællesnordisk Internetside.

Rek. 29/1998 Fødevarelovgivning i Norden og EU (A 1175/euro)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at de arbejder for at EU's fødevarelovgivning og al øvrig lovgivning i EU foretages under hensyntagen til art. 152 og 153 i Amsterdamtraktaten¹ og Det Europæiske Råds erklæring om levnedsmid-delsikkerhed,

at de i udgangspunktet modsætter sig, at EF's positivlister for tilsætningsstoffer til levnedsmidler udvides, men at de godkender bedre og sikrere tilsætningsstoffer, såfremt disse erstatter allerede godkendte, men mere usunde tilsætningsstoffer,

at de arbejder for at sikre en sund, miljørigtig og etisk acceptabel produktion og forarbejdningsproces af fødevarer, som ikke skader forbrugernes sundhed, skader miljøet eller krænker etiske grundprincipper for adfærd mod dyr, bl.a. ved at sikre landbrugsproducenter oplysninger om forskellige metoder.

Rek. 30/1998 God markedsføringskik på informationsteknologiområdet i EU og globalt (A 1176/euro)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at man i samarbejde retter henvendelse til EU om, at Kommissionen bør udarbejde en analyse om internetets betydning for forbrugerbeskyttelse med henblik på at indføre et begreb om god markedsføringskik i EU og globalt, som skal sikre forbrugernes nuværende rettigheder (også når handel sker over internettet), sikre at der ikke anvendes uetiske markedsføringsmetoder, samt skal sikre fri og lige konkurrence. Princippet om god markedsføringskik skal også omfatte informationsteknologiområdet og tage højde for de nye problemstillinger ved handel, som er opstået med den elektroniske handels udbredelse.

Rek. 31/1998 Miljöcertifiering av fisk (A 1184/när)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att på tvärssektoriell nivå fortsätta arbetet med att definiera bärkraftigt fiskeri och att utveckla kriterier för certifiering

att undersöka möjligheterna att införa en nordisk miljömärkning för fisk, omfattande hela processen från fångst till försäljning

att undersöka möjligheterna att hantera miljömärkningen av fisk inom ramen för den nordiska miljömärkningen (Svanen)

att ministerrådet fortsätter med insatser av typ ”Den Grønne Bølgen” för att vitalisera den politiska debatten rörande fiskeriets bärkraftighet.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att fastställa ministerrådsförslaget om fortsättning av den nordiska faciliteten för mjuk finansiering av miljöprojekt i närområdet (Nordiska miljöutvecklingsfonden) i enlighet med ministerrådsförslag B 182/när och med beaktande av de synpunkter som framförts av närområdesutskottet.

Rek. 33/1998 Arbetsförhållanden för miljöforskare i Ryssland (A 1187/när)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna och Nordiska ministerrådet
att i sina kontakter ta upp frågan om tillstånd för nordiska och andra miljöforskare och frågan om transport-, tull- och skatteformaliteter vid ryska gränsen när det gäller miljöforskning och -utrustning.

Rek. 34/1998 Uppbyggnad av medborgarsamhälle i Murmansk (A 1187/när)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att utpeka en kontaktperson i Murmansk som fungerar på samma sätt som kontaktpersoner i Arkhangelsk och Petrozavodsk

att i sin verksamhet prioritera sådana miljöprojekt i Murmanskområdet som har direkt inverkan på medborgarnas dagliga liv, t.ex. snabba åtgärder i grund- och avfallsvattenproblem

att stödja på mest ändamålsenliga sätt Murmansks administration i miljöfrågor och lagstiftningsarbete

att på allt sätt stödja uppbyggnaden av ett medborgarsamhälle i Murmansk genom att ge stöd till projekt mellan kommuner och genom att sprida kunskap om t.ex. närdemokrati, frivilligorganisationer och jämställdhetsfrågor och genom att ge stöd till kontakter mellan de nordiska och ryska frivilligorganisationerna i området

att utreda möjligheten att ge stöd till nya initiativ för skolsystemets utvecklande i regionen, och särskilt för de samiska barnen angående undervisning i samiska.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att det nordiska samarbeidet inom transport-, kommu-
nikations- og trafiksäkerhetsområdet intensifieras
samt att det framtida resursbehovet utreds och att re-
sultatene redovisas för Nordiska rådet.

**Rek. 36/1998 Gjennomføring av nordisk miljøregnskap for energi
samt harmoniserte miljøskatter på el (A 1188/när)**

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands
regjeringer

at det innen år 2001 utføres en grunnleggende analyse
av tiltak som vil føre til at det nordiske elmarkedet i
større grad blir bærekraftig, gjennom økt samordning
av de forskjellige energibærerne. I denne analysen bør
følgende momenter være grunnleggende:

det nordiske markedets pris på elektrisitet skal
gjenspeile de ulike energibærernes miljøkostnader,

de forskjellige energibærernes fortrinn skal utnyttes,
slik at energiproduksjonen gjennom året foregår på en
mest mulig miljøvennlig måte,

subsidier og andre regler som favoriserer bruk av ikke
fornybare og forurensende energikilder skal reduseres,

at det innen år 2001 gjennomføres tiltak i det nordiske
elmarkedet for innføring av et enhetlig system der
miljøkostnadene prises i produksjonsleddet. Formålet
skal være å minimalisere utslipp av CO₂ og andre
klimagasser,

at det til år 2001 etableres et nordisk miljøregnskap for
energi som et verktøy for å oppnå miljøgevinster
gjennom en optimal utnyttelse av landenes
energikilder med det formål å begrense miljøskadelige
utslipp, samt

at det gjennomføres en konferanse i løpet av 1999,
som en delrapportering til Nordisk Råd om det
pågående arbeidet på dette området.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
å etablere et kompetansenettverk for Agenda 21-
arbeidet, og at DKK 500.000 reserveres til dette ar-
beidet.

Yttranden

**Nr 1/1998 Berättelse till Nordiska rådet och Nordiska minister-
rådet om revisionen av Nordiska ministerrådets
verksamhet för 1998 (C 3/k)**

Nordiska rådet yttrar till Nordiska ministerrådet
att fortsätta arbetet med att förbättra den ekonomiska
och administrativa styrningen av verksamhet finansi-
erad över Nordiska ministerrådets budget
att snarast åtgärda de av Rigsrevisionen påtalade en-
skilda bristerna i vissa nordiska institutioners ekono-
miadministration och medelsförvaltning.

Nr 2/1998 Berättelse från Nordiska kulturfonden (C 5/k)

Nordiska rådet yttrar till Nordiska ministerrådet
att Nordiska ministerrådet och fondsekretariatet ombe-
sörjer att de av revisorerna påtalade bristerna i fondens
administration åtgärdas och därvid beaktar de förslag
till åtgärder som lagts fram av revisorerna.

Interna beslut

**Nr 1/1998 Stipendiatprogram med fokus på brottsförebyggande
insatser (A 1186/när)**

Nordiska rådet antar följande interna beslut
att inom ramen för det existerande stipendiatpro-
grammet för parlamentariker genomföra ett särskilt
program med fokus på brottsförebyggande insatser.

**Nr 2/1998 Seminarium om ursprungsbefolkningens ställning (A
187/när)**

Nordiska rådet beslutar
att ta initiativ till ett seminarium för duman i Mur-
mansk och sametingen om ursprungsfolkens ställning
och samelagstiftningen
att ha kontakt med Murmanskparlamentariker t.ex. i
samband med rådets stipendieordning.

Final version: 8.9.1998

RESOLUTION

adopted by the 7th Parliamentary Conference on Co-operation in the Baltic
Sea Region
Lübeck, 8th September 1998

At the invitation of the President of the State Parliament of Schleswig-Holstein, hosting and chairing the meeting with the administrative support of the Nordic Council, members of the Parliaments of Åland, Bremen, Denmark, Estonia, the Federal Republic of Germany, Finland, Greenland, Hamburg, Iceland, Latvia, Leningrad Region, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, Schleswig-Holstein, Sweden, as well as of the Baltic Assembly, the European Parliament, the Nordic Council and the Parliamentary Assembly of the Council of Europe convened in Lübeck on 7th–8th September 1998 for the 7th plenary session of the Parliamentary Conference on Cooperation in the Baltic Sea Region.

The participants of the Conference

noting

the conclusions of the European Council in Luxemburg on 12th and 13th December 1997, starting the enlargement process of the European Union

the European Commission's communication "Agenda 2000" of 16th July 1997, setting out proposals for the reform of existing European Union policies, the process of enlargement and the financial framework for the period 2000–2006 and furthermore the corresponding legislative proposals on which decisions are taken on the policy reforms and on the pre-accession aid instruments

the development of the initiative of the Northern Dimension in the European Union as instructed by the European Council; this includes the potentials and resources of the whole region

the Presidency's Declaration of the Baltic Sea States Summit in Riga in January 1998, underlining the importance of developing cross-border co-operation in the Baltic Sea Region as well as the necessity to stick to close co-operation with the European Commission

the outcome of the 7th ministerial session of the Council of Baltic Sea States (CBSS) in Nyborg in June 1998, especially the adoption of the Agenda 21

for the Baltic Sea Region (Baltic 21) as well as the decision to include initiatives in the work programme to extend existing EU and Nordic co-operation on information technology to the entire Baltic Sea Region

the CBSS activities, as there are the implementation of the Action Programmes for the Baltic Sea States Co-operation as well as diverse efforts to develop the Baltic Sea Region into an integrated, competitive and dynamic area of sustainable growth

the bilateral agreement on partnership and co-operation between Russia and the EU, entered into force on the 1st of december 1997, providing the framework for co-operation in sectors such as political dialogue, economics, trade, social security, competition, science and technology, energy, transport, environment, tourism, home and justice affairs

pointing out

the Parliamentary Conference as a representative body initiating and guiding governmental activities in the Baltic Sea Region, endowing them with additional democratic legitimacy and authority on the regional, national and supranational level

the new political dimension of the Baltic Sea Region due to the EU enlargement process

the necessity to promote the Baltic Sea Region Building Process in order to deepen political, economical and cultural links with all Baltic Sea States whether they are taking part in the enlargement process or opting for remaining outside the EU

the outstanding role of the Baltic Sea Region as a link between EU member and non-member states by strengthening particularly the positive interdependence between Russia and the other Baltic Sea States

the importance of strategic alliances between the public, the private sector and non-governmental organizations in the Baltic Sea Region and the constructive role parliaments can play in this respect, based amongst others on the aim to encourage the establishment of cross-border structures

the common challenge of the European Union and the candidate countries to affirm shared political values just as the need to create a common vision of economic and social development, being simultaneously valid on the subregional level as well as in the Baltic and European dimension

call on the European Commission to

create greater transparency with regard to the future financial framework of the EU, differentiating clearly between expenditures for the member states and those for the candidate countries

readjust its programmes for a better use in the pre-accession strategy and to foster by this the adoption of the *acquis communautaire* in the future member states

improve co-ordination between European policies by improved linking of the structural funds with the Phare and Tacis programmes; especially in the field of cross-border co-operation, simplify the administrative procedures in order to overcome difficulties in the implementation of aid programmes, and reinforce a regional approach apart from the national dominated approach

allocate in a well balanced way budgetary means to the Phare and Tacis programmes, taking into account both the pre-accession strategy and the need to grant assistance to Russia and the other members of the Commonwealth of Independent States

renew the Tacis regulation as foreseen in 1998, considering the potential offered by the Northern Dimension, both in priority sector setting and defining the share targeted for investments and technical assistance

strengthen cohesion instruments and to implement mechanisms designed to reduce disparities, both in the candidate countries and in the EU as a whole

pursue the reduction of trade restrictions in the Baltic Sea Region, functioning as a zone of relative prosperity

call on the European Parliament to

actively take part in the decision making process of the enlargement strategy

present in the framework of the enlargement process, and with a view to the next intergovernmental conference, proposals for the necessary institutional reforms of the EU in order to guarantee that even after the enlargement of the EU an efficient decision making process will be maintained

call on their governments to

unify their efforts in the Vienna summit that the candidate countries of Latvia and Lithuania, taking into account the progress shown by them since the Luxembourg summit, should be included in the process of negotiation for the accession to the EU

put emphasis on the role of the Baltic Sea Region as a link between EU member states and non-member states

implement emphatically the action programmes of Kalmar

actively support in the framework of the people-to-people approach the establishment of a Baltic Sea Youth Foundation and offer young people the possibility of a voluntary ecological and social year

help the candidate countries and Russia by means of technical assistance and exchange of experience, familiarizing them with EU rules and market economy. For the candidate countries this will improve the conditions for their

entry into the Union, while for Russia it will serve to facilitate the implementation of the Partnership and Cooperation Agreement with the EU

revise and approximate their systems of social protection in order to create comparable living conditions in the Baltic Sea Region

build up a coalition between governmental and non-governmental organizations, conceding at the same time an adequate role for non-governmental organizations in public life, keeping the priorities, which they themselves have set

review policies regarding the choice of industrial sites in the Baltic Sea Region, taking into account the development of trans-European networks

call on the governments of the candidate countries to

adopt and apply as quickly as possible the *acquis communautaire*

continue the reform process by developing local democracy as well as regional policies in order to prepare the candidate countries for the Europe of Regions

create a favourable business climate for trade, investment and industrial co-operation on the basis of a legislative framework and predictable procedures

have decided to

use the forum of the Parliamentary Conference as well as the extensive network of parliamentary contacts in order to strengthen the common identity of the Baltic Sea Area as a region, where democracy, market economy and co-operation prevail, contributing thereby to the development of the Northern Dimension

support democratic reforms in Central and Eastern European Countries, assisting them through the transfer of knowledge to respect the parliamentary decision making process, while keeping pace with the need for legislative reforms

develop common strategies for the Baltic Sea Region to ensure that neither social groups nor regions are excluded from further development and progress and to create comparable living conditions with a minimum pressure of migration

improve links with all bodies in the Baltic Sea Region, asking at the same time the Standing Committee of the Parliamentary Conference to focus particularly on closer co-operation with the Baltic Sea States Subregional Conference (BSSSC), the Baltic Sea Chamber of Commerce Association (BCCA), the Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) and the Union of Baltic Cities (UBC)

call for a common initiative of these organizations together with the CBSS to improve public relations on behalf of the Baltic Sea Region and to present the special interest of the Baltic Sea Region towards the EU-institutions, especially to the EU Commission

make out a balance sheet between the number of proposed and approved projects in the framework of pre-accession aid programmes, elaborating together with all actors involved how to create optimum conditions for the terms of reference as well as for the implementation of aid programmes

to make every effort in order to create the necessary consciousness that the new political dimension of the Baltic Sea Region is practically based on structure building, co-operation activities and people coming together

support the EU enlargement process by all possible measures, meaning that the co-operation of today can be the integration of tomorrow

to promote stability and integration in the Baltic Sea Region through increased co-operation between representatives of parliamentary special committees on concrete problems and common issues

entrust the Standing Committee to supervise the implementation of the yearly approved resolutions, to increase permanent public relations activities and to strengthen the Parliamentary Conference by setting up formal structures. To start with, the Standing Committee is asked to draft rules of procedure, including its consequences for the representation in the Standing Committee, based on the current guidelines, which have to be approved by the 8th Parliamentary Conference

accept with gratitude the invitation of the Parliament of Åland to hold the 8th Parliamentary Conference on Co-operation in the Baltic Sea Region on the 7th and 8th of September 1999 in Mariehamn.